

Če se veliko dogaja, teče čas hitro

Zdi se mi, kakor da sem Novo leto praznoval včeraj. Pa res drži: če se veliko dogaja, teče čas hitro. In letos se je veliko dogajalo.

Spomladi smo se ukvarjali z uvajanjem sistema ponaročil. To pomeni, da kupci najprej naročijo manjšo količino, prvemu naročilu pa sledita še dva ali tri naročila. Dobro za kupce, ker se s tem izognejo zalogam in neprodajnim izdelkom, a slabo za proizvajalca. Na današnjem težavnem trgu obutve prave izbire sploh ni. Proizvajalec, ki sistema ponaročil ne bo sprejel, bo izgubil delo. Proizvajalca, ki se loti takega sistema, pa čaka cela vrsta težav: naročanje materialov je bolj zapleteno (rezervirati morajo svoje zmogljivosti, potem pa dobavljati toliko, kolikor je potrebno za proizvodnjo tekočih naročil), usklajevanje proizvodnje je težavno, doseganje željene produktivnosti zaradi majhnih količin oteženo. Imeli smo začetne »porodne težave«, toda šlo je. Vsako sezono bo lažje, z novimi spoznanji bo tudi težav manj.

Veliko smo se ukvarjali z novim čevljem, ki smo ga v celoti sami razvili za ameriško podjetje. Za naročilo smo tekmovali z Italijani. Dobili smo naročilo in bili dobri v razvoju. V pripravi za proizvodnjo pa nam je časa zmanjkalo. In v časovni stiski je šlo marsikaj drugače, kot smo predvideli in bi moralo iti. Posledice: ogromne težave v proizvodnji. Bolje da vas ne spominjam na zastoje, nočne izmene, itd.

Spomnimo se pa lahko tudi uspešne proizvodnje. Proizvodnja smučarskih čevljev je bila letos zelo uspešna. Veliko so k temu pripomogli tudi dijaki in študenti, ki smo jih zaposlili prek študentskega servisa. Delo je bilo dobro opravljeno.

Želeli smo kaj narediti tudi za izboljšanje našega poslovanja. Anglež g. Short nam je izdelal analizo naših proizvodnih postopkov. Rezultati so potrdili domnevo, da bi bilo mogoče marsikaj izboljšati. Tega se bomo lotili takoj po novem letu. Projekt za zmanjšanje stroškov nabave smo le začeli. Reorganizirali smo nabavno službo in se na vso moč trudili za znižanje cen materiala. Pojavljajo se izredno močni pritiski na povečanje cen surovin. Že ohranitev starih cen marsikje lahko štejemo za uspeh, kaj šele da bi lahko dosegli znižanje. Projekt še ni dal rezultatov, ki jih od njega pričakujemo in se bo nadaljeval v naslednje leto.

Večkrat sem že povedal: če hočemo preživeti, moramo vsak dan izdelati in prodati pet do šest tisoč parov čevljev. Toda to ni dovolj, saj smo jih dnevno proizvedli in prodali tudi že več, pa zato naš položaj ni nič boljši. Za našo bodočnost moramo narediti kaj več. Ta več pa je razvoj. Tu smo bili letos zelo dejavni. Izdelali smo prototip novega smučarskega čevlja, nov sistem za smučarski tek, prijavi smo štiri razvojne projekte za financiranje s strani države.

O finančnem rezultatu našega dela v iztekajočem se letu, v času, ko to pišem, težko rečem kaj natančnega. bo pa zelo blizu tistega, kar smo načrtovali. Plače bodo povečane realno za tri do štiri odstotke, kar je znatno več, kot bo letos doseg v panogi oziroma državi. Tako bo ostalo tudi nekaj za »božičnico«. Seveda ne toliko kot bi vsi skupaj želeli. Pa vendar: od bonov smo se premaknili k gotovini. Treba je samo nadaljevati zastavljeno. Načrtov za 2001 je veliko. Če jih bomo izpolnili, se bom ob letu in dan z veseljem spet obrnil na vas. Upam, da vam bom imel povedati veliko dobrega.

Za sedaj pa: SREČNO NOVO 2001. V službi vam želim čim več dobrega dela, dobrih odnosov, da bi vam delo potekalo hitro in da bi bili za opravljeno tudi čim boljše nagrajeni. Vse najboljše želim tudi vašim družinam in vašim bližnjim.

mag. Martin Kopač

Življenje...

Naj bo ljubezen in dobrot, včasih tudi prevara, a le takrat, ko moramo čez strme in ozke prehode mimo budnih stražarjev.

(Rudi Kerševan)

Izteka se leto 2000.

Ugibanja o tem, ali je bilo to vstop v novo tisočletje ali ne so kar nekako pozabljeni, izgleda pa, da v 2001 ne bomo stopali s tako evforijo. Vsaj sedaj, v sredini decembra jo še ni čutiti. Vsi nekam hitimo, vsem zmanjkuje časa, razmišljanje o praznovanjih pa puščamo za poznejši čas. Čakamo praznike, v Alpini pa čakamo tudi sneg. Toda tega ni.

Skoraj vsi se strinjamo, da so prazniki lepši, če je narava odeta v belino. Strinjamo se tudi, da je v tem primeru boljši izid poslovanja. Ali pa naj bi vsaj bil.

Toda dajmo času čas.

Pridejo prazniki, pride sneg in pride še marsikaj ...

Naj pride samo dobro!

Tudi Alpina v največjem prodajnem centru v Sarajevu

V petek, 1. decembra je bilo v Sarajevu slavnostno odprtje Mercatorjevega centra.

Nakupovalno središče meri 27.000 kvadratnih metrov in je doslej največji Mercatorjev center. Slovesnosti so se udeležili tudi najpomembnejši predstavniki gospodarskega in političnega življenja Bosne in Hercegovine ter Slovenije. Med drugim sta bila na odprtju prisotna tudi predsednik Slovenije Milan Kučan in predsednik predsedstva Bosne in Hercegovine Živko Radešić.

Med gosti je bil tudi naš veleposlanik v Bosni in Hercegovini Miro Mirošič, na katerega se v Alpini obračamo v zvezi z urejanjem določenih zadev v tej republiki in nam vedno dobrohotno priskoči na pomoč. Omeniti je potrebno tudi predsednika uprave Mercatorja Zorana Jankoviča, s katerim smo v Alpini prav tako navezali dobre stike. Iz Alpine sva se slovesnosti udeležila s predsednikom uprave in generalnim direktorjem mag. Martinom Kopačem. Zelo smo bili

V Mercatorjevem centru v Sarajevu si prodajni prostor delita Alpina in Planika.

petdeset kvadratnih metrov površine. Od tega imamo v Alpini nekaj več kot polovico prodajnega prostora, ostalo pa smo odstopili

Planiki, ki povsem samostojno prodaja svojo obutev.

Naš prodajni del je opremljen po naši že ustaljeni standardni opremi. V prodajalni so trenutno zaposleni trije delavci. Že takoj na začetku pa se je pokazalo, da bo potrebna še dodatna moč. Dokler se ne poleže prvi naval, bodo na pomoč pri prodaji priskočili še nekateri delavci iz ostalih prodajaln v Bosni in Hercegovini.

Obisk naše prodajalne, pa tudi prodaja je bila v prvih dneh odlična. Promet je presegal pričakovanja. Že takoj se je izkazalo, da je odločitev, da sodelujemo v takem centru pravilna, tudi zaradi tega, ker je tudi s stališča promocije pomembno, da smo prisotni v tako pomembnem prodajnem centru. Tu so zbrani mnogi najboljši slovenski in tuji proizvajalci in poleg tega, da pričakujemo dobro prodajo, je naša prisotnost pomembna tudi s stališča promocije podjetja. Aleš Dolenc

Sodobno opremljena prodajalna meri več kot 130 kvadratnih metrov.

veseli tudi obiska naših nekdanjih poslovodij Mahmuta Lekića, Voja Radosavljevića, ki sta nam ob odprtju tako lepe prodajalne čestitala. Povedala sta, da sta ponosna na to, da sta delala v tako dobrem podjetju, ki se s še večjim zagonom razvija naprej. Ob tem pa moram omeniti še številne Sarajevčane in druge domačine, ki so se zares množično udeležili slovesnosti, saj se je obiskovalcev kar trlo.

Po eni strani to niti ne preseneča, saj je to največji prodajni center v Sarajevu in tudi v sami Bosni in Hercegovini. Z njim so prav gotovo postavljeni novi standardi prodajne ponudbe na tem območju.

Alpina je v Mercator centru odprla svojo prodajalno skupaj s Planiko na skupno dvesto

Generalni direktor mag. Martin Kopač se je Božani Jakupović, prodajalki iz Sarajeva I., ki odhaja v pokoj, s skromnim darilom zahvalil za trinštiridesetletno delo v prodajalni Alpine. Božana je v Alpini pričela kot vjenka, sedaj pa zaključuje svojo delovno pot.

Vsi zadovoljni; z leve proti desni: direktor Alpine BIH Dževad Karić, prodajalci Jasmina Goro, Stjepan Pešut in Milada Gotovuša ter komercialni direktor Alpine Aleš Dolenc

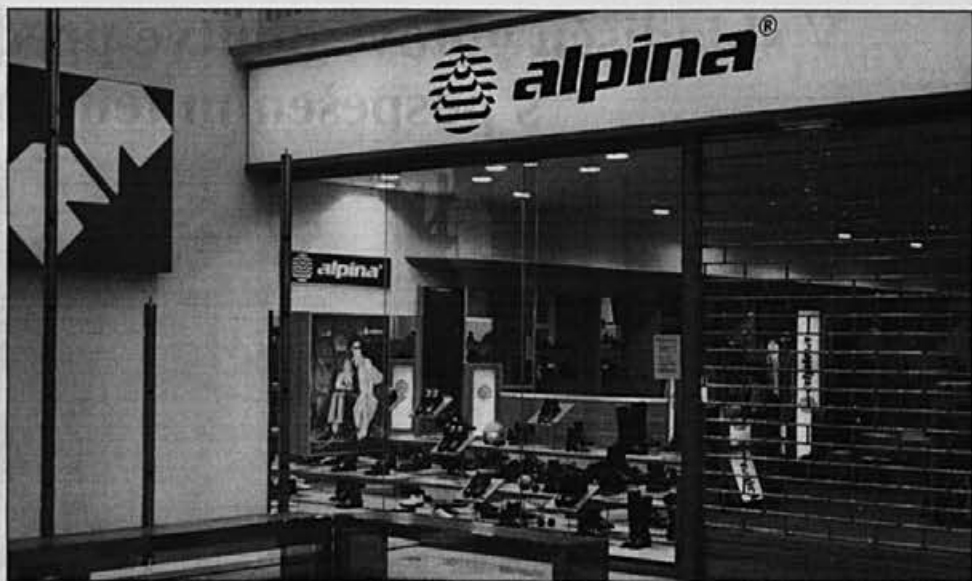

Naša prodajalna tudi v Puli

Z odprtjem prodajalne v Sarajevu, pa bera letošnjih prodajaln v Mercator centrih ni bila zaključena. V soboto, 2. decembra je Mercator pripravil slovesnost ob odprtju prodajnega centra v Puli. Čeprav je ta center nekoliko manjši, saj so dogradili že dosedanji hipermarket, pa tudi gostov zaradi nekoliko manjše pomembnosti odprtja ni bilo toliko, kljub temu pa je bilo lepo in slovesno. Za kupce se je prodajni center odprl v nedeljo in obiskovalcev ni manjkalo.

Ogromna gneča je bila tudi tu za nas dober pokazatelj, da so prebivalci Pule in okolice lepo sprejeli prodajni center in upam, da se bodo radi vračali vanj.

Tudi v Puli smo se za sodelovanje dogovorili s Planiko. Tako imamo od dvestodva kvadratna metra površine, dvainšestdeset odstotkov prodajnega prostora. Oprema je standardna. To se je poleg dobrega in enotnega izgleda pokazalo kot prednost tudi zato, ker je zaradi že utečene prakse tudi razporejanje opreme in seveda tudi razstavljanje prodajnih artiklov mnogo lažje. To pa pripomore tudi k hitrejši izdelavi oziroma pripravi. Čas za ureditev je bil zelo kratek, zato je bilo hitro in usklajeno delo tako pri montaži kot tudi pri ostali ureditvi prodajalne zelo pomembno. **A. Dolenc**

Takole pa od zunaj izgleda prodajalna v Mercator centru v Puli.

Najvišji v družbi najlepše.

Tudi prodajalna v Puli je lepota.

Tudi tako bomo prišli do novega znanja – samostojno učno središče

V petek, 1. decembra smo v prostorih splošno kadrovskega sektorja odprli samostojno učno središče. Odprtja so se poleg predstavnikov Alpine udeležili tudi predstavniki Republiškega zavoda za zaposlovanje, koordinator politike zaposlovanja Boris Kunilo, direktorica območnega zavoda Damjana Košir ter vodja urada v Škofji Loki Silva Trpin, direktor Industrijsko razvojnega centra za usnjarsko in obutveno industrijo (IRCUI) iz Kranja, Primož Pinoza ter predstavnika iz Planike, direktor organizacijsko kadrovskega področja in direktor izobraževalnega centra Roman Nahtigal ter pripravnica Renata Mihalič. Planika je nedavno tega prav tako odprla svoj učni center.

V uvodnem govoru je direktor splošnega sektorja povedal, da imamo z Zavodom za zaposlovanje sklenjeno posebno pogodbo o spodbujanju investicij v razvoj človeških virov v podjetjih usnjarske in obutvene industrije. V skladu s to pogodbo nam zavod sofinancira nekatere oblike izobraževanja. Tako smo v okviru te pogodbe v letošnjem letu izvedli različne oblike izobraževanja. Vodilni delavci so se udeležili delavnice, ki

Učno središče je odprto.

je bila namenjena strateškemu razvoju Alpine do leta 2005. Na drugi taki delavnici je bil dan poudarek strategiji človeških virov.

Izvedli smo tudi izpopolnjevanje ključnih kadrov za vodenje poslovnih funkcij. Mednarodne poletne šole menedžmenta za mlade diplomante sta se udeležila dva naša delavca. Izvedlo se je tudi izobraževanje na področju računalništva. Enainštirideset naših delavcev se udeležuje tečajev tujih jezikov. Osemindvajset delavcev obiskuje šolo za obutvenega tehnika. Skupaj trenutno ob delu izobražujemo petdeset delavcev. Imamo šestnajst štipendistov. Pravkar se je med delavci izvedla anketa. Njen namen je

bil, da se ugotovi, kakšna znanja računalništva imajo delavci in koliko so se pripravljene oziroma se želijo na tem področju izpopolnjevati. Načrtuje se, da bi se v naslednjem letu nadaljevalo z različnimi tečaji v zvezi z delom na računalniku. Alpina že več let izvaja računalniške tečaje v osnovni šoli v Žireh, kjer je devet računalnikov. S to dejavnostjo nameravamo nadaljevati tudi v naslednjem letu. Za izobraževanje v naslednjem letu planiramo okrog 400.000 nemških mark.

»Vse to kaže, da v Alpini posvečamo znanju in izobraževanju veliko pozornost in da se zavedamo pomena znanja za bodoči razvoj in uspešno poslovanje podjetja,« je povedal direktor splošno kadrovskega sektorja Zoran Kopač.

Na odprtju učnega centra je spregovoril tudi vodja raziskovalne skupine Aleš Jurca, ki je predstavil najpomembnejše razvojne programe, ki potekajo v Alpini: nov smučarski čevljev, nov tekaški čevljev, udobje in čevljev po meri. »Veliko pozornosti posvečamo razvoju. Imamo kar nekaj projektov, ki zahtevajo mnogo različnega znanja. Med temi znanji je zelo pomembno znanje računalništva, seveda povezano s čevljarstvom stroko,« je svojo predstavitev končal Aleš Jurca, ki je med prisotnimi, prav zaradi zanimivih programov, vzbudil kar precej zanimanja. **Jožica Kacin**

V skladišču gotove obutve pred novim letom s pospešenim tempom

V skladišču gotovih izdelkov je trenutno čas največje odpreme v letu. Že kar nekaj časa pričenjamo z delom uro prej, potegnemo še kakšno uro po petnajsti, pa tudi ob sobotah. V veliko pomoč so nam tudi študentje. Ob takem tempu odpreme pričakujemo, da bi ob koncu leta bilo na zalogi manj kot 250.000 parov obutve, kar bi nam predvsem olajšalo štetje ob inventuri. (4,5 cm 9. times, pk, male)

V skladišču gotovih izdelkov je trenutno čas največje odpreme v letu. Že kar nekaj časa pričenjamo z delom uro prej, potegnemo še kakšno uro po petnajsti, pa tudi ob sobotah. V veliko pomoč so nam tudi študentje. Ob takem tempu odpreme pričakujemo, da bi ob koncu leta bilo na zalogi manj kot 250.000 parov obutve, kar bi nam predvsem olajšalo štetje ob inventuri.

Zaloga v tem letu se giblje med 250.000 do 350.000 parov. Na zalogi je še vedno nekaj tisoč parov obutve in razne opreme za obutev (predvsem tekaške), ki že vrsto let čaka v skladišču in zaseda prepotreben prostor. V tem letu smo v skladišču dodatno ogradili prostor za carinsko skladišče, s tem pa smo še zmanjšali tako potreben prostor za skladiščenje obutve.

S strojno opremo smo slabo opremljeni. V kratkem pričakujemo računalniško povezavo v podjetju, da si vsaj z elektronsko pošto prihranimo marsikatero pot. V naslednjem letu načrtujemo tudi nakup ročnega baterijskega paletnega viličarja.

Evidenca zalog je naša šibka točka. Predvsem zaradi neopremljene in nedokončane obutve, ki jo prejemo iz proizvodnje. Kar nekaj obutve v skladišču čaka na steljke, na kartone, na etikete, skratka na končno delavo. Veliko obutve, ki prispe v skladišče je brez spremne dokumentacije in črtne kode, temveč so le ročno napisani spremni listki.

Težave nam povzročata tudi vračilo obutve iz prodajaln in tujih kupcev. Obutev, ki je vrnje-

Vodja skladišča odpreme Drago Grošelj

na, je v poškodovani embalaži, včasih umazana, ni v vrečkah, pancerni niso zapeti... Mi pa za urejanje tega nimamo ne prostora, ne delavca, ki bi delo sprotno opravil. Samo letos je bilo vrnjeno preko 30.000 parov.

Prejmemo pa tudi veliko obutve iz dokupa in od naših kooperantov. Z odpremo ne zamujamo. Če prodajalna obutev naroči do časa ali vsaj dan prej, jo dobavimo na točno določen dan. Zdi pa se, da so nekatere pošiljke preveč razdrobljene.

Trenutno nas je v skladišču petnajst. Pogoji dela niso lahki. Kartoni, ki jih prelagamo so težki, preloži pa se jih kar nekaj sto na dan, koliko je to na teden, mesec, leto ...

Izdelki iz proizvodnje pridejo do prevzemne skupine. Na sliki: Miran Jesenko, Anton Semič in Matej Mlinar.

Za odpremo pa poskrbijo drugi. Na sliki: Ivan Seljak, Ciril Demšar in Franc Gantar.

V zimskem času se skladišča ne da ogreti na ustrezno temperaturo, zraven sodi pa še preprih, ker so vrata v času nakladanja

odprta. Pa tudi streha je že slaba. Brez dobrega sodelovanja ostalih služb tudi mi ne bi bili uspešni. Vsi v skladišču se tru-

Carinsko skladišče je postalo premajhno

Carinsko skladišče deluje z namenom, uvoza tistega blaga, ki ga nameravamo prodati naprej, želimo pa ohraniti poreklo oziroma se izogniti plačilu carine in davčnih dajatev. Za ohranitev porekla gre pri uvozu končnih izdelkov (čevljev) narejenih v kooperaciji v Bosni in so namenjeni za prodajo v evropski skupnosti (EU prizna bosansko poreklo), v drugem primeru pa gre za dokupljeno blago, namenjeno prodaji v drugih državah.

Že dokaj hitro se je izkazalo, da je bil tak način dela, zaradi prednosti, ki jih nudi, prava od-

V carinskem skladišču bo z dograditvijo podesta več prostora.

ločitev. Skladišče je najbolj obremenjeno ob večjih dokupih za posamezne sezone, to je za pomlad poletje in za jesen zimo. Prvi tak naval je mimo in smo ga uspešno prebrodili. Ugotovili pa smo, da je sedanje skladišče premajhno, saj načrtujemo, da se bo obseg dela na tem področju povečeval. Ker prostora tudi v skladišču gotove obutve, kjer je carinsko skladišče, primanjkuje, samo se odločili za najboljšo rešitev; zgradili smo podest in tako pridobili kar nekaj prostora.

Miro Pivk

Novembra in decembra je tudi čas smučarskih sejmov

Novembra in decembra je tudi čas smučarskih sejmov. Alpina ponavadi sodeluje povsod, kjer take sejme organizirajo in kjer ima svoje prodajalne. Osrednji sejem pa je Sejem šport in rekreacija v Ljubljani. Letos je bil v primerjavi s prejšnjimi leti dokaj pozno, saj je svoja vrata odprl v ponedeljek, 4. decembra, trajal pa je do nedelje, 10. decembra. Alpino smo tudi letos lahko obiskali na starem, že znanem mestu, vendar kot vsako leto, v novi preobleki. Ubrana ekipa, ki že kar tradicionalno sodeluje na tem sejmu, je prodajala pancerce, trekking obutev, tekaške čevlje in smuči, poskrbljeno pa je bilo tudi za montažo.

In kot ponavadi, je bilo tudi letos zanimivo. Dobro vzdušje so naredili tako prijazni prodajalci, kot tudi kupci in obiskovalci, ki so prihajali na naš prodajni prostor. Pomešala sem se mednje in jih povprašala nekaj o njih, o poznavanju Alpine in še o čem. Vsi so bili prijetni in prijazni sogovorniki. Zanimivo; pa se včasih pritožujemo, kako pušči smo in da nismo pripravljeni na sodelovanje.

Mogoče sem imela srečo, mogoče pa našo obutev kupujejo samo dobri ljudje ...

Prva kupca h katerima sem pristopila sta bila Tone in Sonja

Prodajni prostor na sejmu Šport in rekreacija v Ljubljani.

Kesič. Ko sem Toneta, ki je kupoval pancerce vprašala, če je pripravljen povedati tudi kaj za naš časopis, me je nagovoril:

»Ali me sprašujete zato, ker sem Žirovec?« Začudeno sem pogledala. Niti po govorici, niti drugače mi ni bil znan. Prosila sem ga, če mi lahko to pojasni in Tone ni imel nič proti. »Moja mama je bila Kamškova iz Žirov,« je povedal in dodal, da včasih pride na obisk tudi v Žiri. Ker vemo, da se pri Kamšku igra tenis, sem povprašala, če se kaj ukvarjajo tudi s tem športom. Pa se je žena Sonja hudomušno nasmehnila in dejala: »Za tenis pa se ne rabijo Alpinini čevlji, pa ga ne igra. Ukvarjava pa se z zimskimi športi.« Povedala je, da gresta enkrat na leto na smučanje. Običajno obiščeta

Avstrijo. Ob prostem času pa predvsem zadnji dve sezoni najraje smučata na Črnem vrhu nad Cerknim. Sonja tudi tekači in planinari. Povedala je, da ima Alpinino tekaško opremo, pa tudi trekking. Medtem ko smo se pogovarjali, je Tone pridno meril pancerce. Ni se mogel takoj odločiti. Toda stare prav tako Alpinini smučarske čevlje bi bilo potrebno zamenjati. A potem je Tone le dejal: »Jaz jih bom kar vzel. Zdaj pa sploh, ko bom na sliki.« In na njegovo privoljenje sem segla po fotoaparat in končali smo naš prijeten klepet.

Peter Karadža je kupoval trekking čevlje. Povedal je, da je naše čevlje že imel in z njimi je bil zadovoljen. Kako da ne, če ne, se ne bi spet odločil za

Tone Kesič

Peter Karadža

nakup. Da je res tako, se je videvalo tudi po obnašanju. S kolegom sta prišla na prodajni prostor. Peter je pomeril čevlje, se sproti

(nadaljevanje na str. 6)

Robot »vstal od mrtvih«

Robot se giblje in oponaša gibanje noge med smučanjem na terenu. Za »smučanje« ga s pritiskom na gumb pripravlja Aleš Jurca.

Pred petimi leti je bil v sodelovanju z Inštitutom Jožef Stefan izdelan robot za preizkušanje in merjenje smučarskih čevljev in podsklopov smučarskega čevlja, na kratko imenovan robot Alpina 1. Med delovanjem robot oponaša gibanje noge, kot se to dogaja med smučanjem na terenu. Merilni sistem omogoča merjenje različnih parametrov, kot so npr.: fleksa, potisna sila v 'kolenu', sile v zaponkah itd. Robot omogoča ponavljajoče trajnostne teste in posamično zajemanje različnih karakteristik. Na začetku je robot bil v uporabi, predvsem za trajnostne teste, potem pa je počasi zaspal.

Ko sem pred dobrim letom prišel v Alpino, sem kot robotik po duši imel za enega od ciljev

tudi obuditev tega robota, vendar za to nisem našel pravega časa. Ob razvijanju novega smučarskega čevlja NAN pa so bile potrebe po raznih meritvah in testih tako velike, da smo ga končno spet spravili v delovanje. Trenutno imamo težavo, ker robot ob delovanju moti računalniško mrežo. Ko je ta nazadnje obratoval, teh težav ni bilo, ker takrat tudi ni bilo računalniške mreže. Trudimo se, da bomo to pomanjkljivost čimprej odpravili.

Robot Alpina 1 je zelo uporabno orodje za izvajanje meritev in testov in škoda je, da ga že do sedaj nismo bolj uporabljali. Pa nič zato, bo pa večkrat 'smučal' v prihodnje.

Aleš Jurca

Novembra in decembra je tudi...

(nadaljevanje s 5. strani)

malo pošalil, videl, da so prave in kupil. »Alpinini trekking čevlji so kakovostni, pa tudi cena je sprejemljiva,« je povedal. »Za vaš izdelek se odločam tudi zato, ker mislim, da je treba podpreti slovenske proizvajalce. Pa tudi če bi bilo karkoli narobe, se da urediti, kar je tudi prednost. Ampak s čevlji, ki sem jih imel do sedaj, ni bilo nič narobe. Le premalo sem hodil z njimi v hribe. Ni časa, preveč je dela,« je razložil. Povedal je še, da s punco rada hodita v hribe, pozimi v polhograjske griče, poleti pa v Julijske in Kamniške Alpe.

Na prodajnem prostoru se je ustavila tudi zanimiva družina **Giacomellijevih**. Seveda sprva nisem vedela za njihov priimek, toda bili so zares prisrčni, zato sem jih morala malo pobarati. Očka in mamica, mlada, prisodila bi jima zgodnja študentska leta, ne pa štiri prikupne malčke, ki so se vrteli okrog njiju.

Najstarejši Jan je meril pancerce. Očka mu je pri tem pomagal, ostali pa so opazovali. Res lep pogled in škoda bi bilo zamuditi priložnost, da jih poprosim za nekaj besed. In da bi bila res škoda, se je še bolj izkazalo kasneje. Ko sem pristopila in atija vprašala, če je pripravljen povedati nekaj za naš časopis, je takoj odgovoril. »Da za Alpino pa, seveda. Poznam Alpino. Treniral sem smučanje in rad sem imel Alpino. Prišel sem tudi v tovarno, da ste mi uredili pancerce. Najprej sem imel San Marco, vendar mi je bolj odgovarjal Alpinin model. Vaši pancerci so se lepše oprijeli noge, bil je boljši občutek. Tekmoval sem v slovenski pionirski B reprezentanci.« Potem sem izvedela še, da govorim z Denisom Giacomellijem, da je v njem tudi kar nekaj Žirovca, saj je sin Franceta Giacomellija in še kaj. Pri Giacomellijevih radi smučajo. Največkrat hodijo na Soriško planino, vzamejo pa si tudi tedenski smučarski dopust. Lani so bili na Rogli, letos pa gredo na Pohorje, so mi prijazno zaupali.

Jerneja Maček in Luka Ležarič sta merila tekaške čevlje. Doma sta iz Velenja. Jerneja je povedala, da je bila že v naši pro-

Družina Giacomellijevih: Gal in očka Denis, mamica Mojca in hčerka Klara, v vozičku Timotej, pancerce meri Jan.

Jerneja Maček in Luka Ležarič

Josipina Andžič

dajalni v Velenju, kjer je hotela kupiti čevlje, pa ni bilo prave številke, zato sta se oglasila še na sejmu. V Ljubljano sta prišla malo zaradi študijskih obveznosti, malo pa tudi zaradi tega, da sta si ogledala sejem. Oba sta, kot sta povedala, absolventa medicinske fakultete. Pravita sicer, da jima je študij vzel veliko časa, vendar se kljub temu ukvarjata tudi s športom. Jerneja zelo rada tekači. Že prej je tekla v klasični tehniki, sedaj pa se želi izpopolniti in poskusiti še z drsalno tehniko. »Da bi tekačil, poskušam pripraviti tudi Luka,« je povedala. »On se rekreacijsko, toda redno, ukvarja s tekom v naravi in mislim, da bi bil tek na smučeh neka nadgradnja.« Po-

vedala sta, da tudi planinarita in se ukvarjata s turno smuko. Jerneja je letos poleg smučarskih in tekaških čevljev kupila tudi Alpinine salonarje in tudi z njimi je zadovoljna.

Srečala sem tudi **Anžič Josipino**, upokojenko iz Ljubljane. Kupila je trekking in ob tem povedala: »Veliko hodim v hribe.

tam naprej po naših gorah.« mi je zaupala Josipina in z vrečko v roki odhitela naprej.

Tako je v prijetnem pogovoru z našimi kupci, pa tudi našimi sodelavci, ki so prodajali, hitro minevalo popoldne. In spet se je porodila, že pred časom na istem sejmu utrjena misel. Nikjer ni vse tako kot bi želeli.

V Žireh je bil sejem v Partizanu. Obiskovalcev se je kar trlo.

Imam sicer vaše čevlje, ki so dočakali kar lepa leta in so povsem dotrajani. Pri hoji je zelo pomembno, da imamo dobre čevlje, da imamo lepo zaščitene noge. S prejšnjimi čevlji sem bila res zadovoljna in sem prehodila veliko gorskih poti. Planinarim okrog Ljubljane, na dopust sem hodila v Bohinj in od

Tudi na sejmu smo se pogovarjali o stvareh, ki nam niso v ponos in ugotavljali, da pride včasih do napak, ki si jih ne bi smeli privoščiti. A kljub temu, Alpina je in upamo, da bo tudi naprej, podjetje, za katero se ne sramujemo povedati, da smo njeni delavci.

Jožica Kacin

Kar dotaknil bi se njihovih trdih klobučkov

Bliža se koledarska zima, toda snega od nikjer. Kljub temu pa take gobe letos ne rastejo več. Gobarji vedo, da se je jeseni našlo marsikaj. Tudi naš sodelavec Silvo Kos je ob sprehodu po Žirovskem Vrhu srečal tele jurčke in jih ujel v svoj aparat. Povedal je, da rad fotografira, izdelek pa kaže, da se na svoje lju-

biteljstvo tudi spozna. Jesen 2000 je mimo, spomin pa ostaja ... in pogled na sveže, trde klobučke zamika, da bi jih pogladil, utrgal ...

Mogoče ima zanimivo fotografijo še kdo. Veseli bomo, če nam jo odstopite, da bomo skupaj delili pogled nanjo.

J.K.

kako POSLUJEMO

Sklepi nadzornega sveta, sveta delavcev, uprave, mnenja lastnikov, menagerjev, delavcev, sindikata...

Orodjarji pravijo, da so »univerzalci« in da se spoznajo na marsikaj

Ko sem se oglasila v pisarni vodje orodjarne, je bilo tam ves čas živahno in kar nekaj časa je bilo potrebno, da sem prišla na vrsto za razgovor. To med drugim tudi pomeni, da so bili v tistih dneh polno zaposleni in tudi povedali so, da je res tako. Pa tudi sama sem opazila, da dela ne primanjkuje. Med razgovorom z vodjem orodjarne se je oglašil tudi vodja modeliranja Albin Šifrar. Proizvodnja ima vsekakor prednost pred neprofitnimi razgovori in pisanji, zato sem možema dala prednost. Ko sem čakala, pa sem hočeš nočeš prisluhnila razgovoru. Stanislav Semič in Albin Šifrar sta se pogovarjala o izdelavi orodij za pete za modno obutev. Vodja modeliranja je želel, da bi bila orodja izdelana čimprej, vodja orodjarne pa je ugotavljal, da so zmogljivosti orodjarne zasedene in da postavljen rok za izdelavo teh orodij ne bom dosegljiv. In moža sta se razšla brez dokončnega dogovora...

V orodjarni je zaposlenih šestindvajset delavcev. Poleg vodje orodjarne Staneta Semiča, za koordinacijo dela skrbi še mojster Stojan Žakelj, računalniško podporo pa nudi programerja Leon Kavčič in Marjan Kranjc. V primerjavi s preteklimi leti se je število delavcev nekoliko zmanjšalo. To po mnenju vodje orodjarne Staneta Semiča za oddelek ni najboljša rešitev. Kar nekaj dobrih delavcev iz orodjarne je odšlo v druge oddelke, zlasti v razvoj. Tam vidijo večjo možnost lastnega razvoja in napredovanja. Kljub zmanjšanju zaposlenih, novih delavcev niso iskali. »Orodjarna je namreč oddelek, kjer se obseg dela zelo spreminja. Ob konicah delavcev primanjkuje. Je pa težko predvideti, kako bo z delom naprej in zato je tudi dodatno zaposlovanje tvegano.«

V orodjarni delajo tako za športni kot za modni program. Izdelujejo sekalne nože in razne priprave, od orodij za zakovičenje in matric, žigov, do zahtevnih orodij za brizganje termoplasta na športnem programu ter orodij za brizganje poliuretana za modni program, orodij za pete in napetnike, palete za avtomatsko šivanje za avtomate Orisol in podobno. Opravljajo tudi strojne obdelave za potrebe vzdrževalne službe. Izdelujejo tudi rezervne dele kot so npr. škarje za cvikanje, podloge za oblikovanje in podobno za modni program, kar so pred časom izdelovali zunanji dobavitelji.

Struktura dela se tudi v orodjarni spreminja. Včasih je bila glavna dela za športni program, sedaj pa izdelajo približno 45 % vseh orodij in ostalega za modni program.

Za športni program so ob mojem obisku izdelovali vzorčna orodja in predelave za potniško kolekcijo. Kot je povedal vodja orodjarne, je bilo naročilo posredovano pozno, zato je rok izdelave zelo kratek. »Izdeluje-

Vodja orodjarne Stanislav Semič

mo nekaj novih orodij za smučarske čevlje. V glavnem so to le spremembe in dodelave obstoječih modelov. Dodatna težava pri tem pa je, ker so na termoplastih ta orodja v uporabi in je potrebno uskladiti uporabo in dodelavo«, je povedal vodja orodjarne Stanislav Semič.

Za tekaško obutev izdelujejo tri nova orodja za model SK 2002 in serijo orodij za notranjke RACE. Tudi tu se ubadajo s prekratimi roki od naročila do izdelave. »Včasih smo orodja za tekaško obutev delali že polleti. Imamo manj delavcev, roki za izdelavo pa so vedno krajši«, je potarnal Stanislav Semič.

»Za modni program izdelujemo tri serije orodij za pete in opetnike in dve vzorčni številki za pete in opetnike«, je razložil vodja orodjarne ter na moje vprašanje pojasnil, da se običajno najprej naredijo vzorčni modeli, nato serije. »V izdelavi so tudi orodja za poliuretanske podplate za ženski čevlji. Ta model je tehnološko dokaj zahteven, saj modna oblika zaradi različnih linij, zahteva več obdelav. Delo se opravlja na podlagi CAD konstrukcije, to je nove tehnologije konstruiranja in obdelave

orodij. Model se izriše na računalniku, kjer se skonstruira tudi orodje, nato pa v orodjarni obdela na strojih Parpas in Ferrari.« je povedal vodja orodjarne ter dodal: »Letos smo v orodjarni računalniško obdelavo razširili na tako imenovano četrto in peto os. To pomeni bolj natančno oziroma več dimenzionalno strojno obdelavo orodij. Obdelovalni stroj Ferrari, kjer se obdeluje v četrto in peti osi, je bil kupljen leta 1997, vendar z opremo, ki jo je možno nadgrajevati, kar pomeni tudi, da je bila možna tudi razširitev obdelave na višje osi«, je pojasnil Stanislav Semič.

Modeliranje oziroma dizajniranje se prične v razvoju, nato se pripravi orodjarsko konstrukcijo in CAM tehnologijo, nazadnje pa obdela na CNC stroju ali ročno ter sestavi.

»Pred uvedbo računalniške obdelave modeliranja, so v razvoju izdelali model, nato smo v orodjarni izdelali kopirni model za orodje, ta kopirni model posneli in ga obdelali na stroju oziroma gravirali v material za orodje. Po novem načinu izdelava modelov odpade. Vse se dela preko računalnika. Oblikovanje in popravljanje je lažje in oblika lepša, boljša so razmerja med kopitom in obuvalom, mere so natančnejše. Vse to vpliva na

boljši končni izdelek. Prednost je tudi krajši čas izdelave orodij, saj je manj ročnih obdelav, površine so lepše. Vendar pa tudi tako delo zahteva svoj čas,« je v tonu, ki je dal slutiti, kot da nekateri to težko razumejo, dodal Stanislav Semič.

K orodjarni spadajo tudi sekala. Izdelava le-teh je prostorsko ločena od orodjarne. Na sekalih delajo običajno štirje ali pet delavcev. Še bolj kot za samo orodjarno pa velja, da se tu pojavljajo velika nihanja v količini dela. Največkrat se zgodi, da pridejo naročila istočasno tako za športni kot modni program. Ob konicah skušajo tja prerazporediti še kakšnega delavca iz orodjarne. Običajno pa je tedaj tudi v orodjarni veliko dela in vsakega izmed njih težko pogrešijo. Velik obseg del ob konicah rešujejo včasih tako, da za izdelavo sekala iščejo zunanje sodelavce. »Te pa je prav tako težko dobiti, saj nismo stalni naročniki. Pri zunanjih dobaviteljih imajo prednost tisti, s katerimi stalno poslujejo. Mi, ki se trudimo večino dela opraviti sami, pridemo na vrsto šele, ko je delo za stalne partnerje opravljeno, kar je razumljivo,« je pripovedoval Stanislav Semič.

V orodjarni se je včasih izdelovalo orodja tudi za zunanje partnerje. Na vprašanje, kako je danes s tem, je vodja orodjarne povedal: »Čas okrog devetdesetih let je bil za orodjarno precej negotov. Oddelek je preživel predvsem zato, ker se je veliko izdelovalo tudi za zunanje naročnike. Sedaj je tega zelo malo. Proizvodnja je večinoma zapolnjena z domačimi naročili, še to komaj izdelamo. V obdobjih, ko je dela nekoliko manj, pa je običajno težko dobiti primerno naročilo.«

»Vedno večji problem pa je delovni prostor. To velja tako za orodjarno, kamor ni več moč postaviti novega stroja, kot tudi delavnico sekalnih nožev. Iz orodjarne bi nujno morali umakniti žaganje aluminija.

(nadaljevanje na str. 8)

Stanislav Semič in vodja modeliranja Albin Šifrar, zadaj Leon Kavčič

kako POSLUJEMO

Sklepi nadzornega sveta, sveta delavcev, uprave, mnenja lastnikov, menagerjev, delavcev, sindikata...

(nadaljevanje s str. 7)

Toda kam?« se je spraševal vodja orodjarnje.

S strojno opremljenostjo oddelka je vodja orodjarnje kar zadovoljen. Pravi, da bi rabili še kak močnejši računalnik. Letos je bila ena taka nova delovna postaja sicer nameščena, toda obseg dela na računalnikih bo vedno večji. »V orodjarni imamo tudi nov triosni pantograf. Delo na njem se šele uvaja. To se dogaja predvsem zato, ker se za ta stroj usposablajo delavci, ki so na drugih strojih in uvajanje ne pride na vrsto.« je pojasnil Stanislav Semič. Prav v teh dneh so dobili tudi novo tračno žago. Staro bodo namestili v prostore sekal, nova pa bo v orodjarni.«

Leon Kavčič se je zaposlil v orodjarni kot pripravnik. Delal je tako ročno kot tudi na CNC obdelavi. Tedaj se je programiralo še na CNC stroju. Za pomoč so včasih prosili tudi zunanje sodelavce. Po prihodu iz vojske je začel obiskovati tečaje za CAD/CAM sistem Cimatron v Trevisu in sedaj več kot dve leti dela, uradno kot konstruktor za CNC obdelavo, sam pa pravi, da bolj kot programer.

»Zelo rad opravljam to delo. Nekaj podobnega sem si želel početi že, ko sem hodil v šolo. Delo je porazdeljeno zelo neenakomerno, vendar to zaenkrat ni nemogoča ovira. Res je sicer, da ob konicah traja delavnik precej več kot osem ur. Težava je le v tem, ker ni lahko biti toliko časa zbran. Ko vidim, da ne gre, je najbolje, da odneham. Pri tem delu je namreč potrebna velika natančnost in zbranost. Samo en napačen parameter in na CNC obdelavi lahko nastane velika škoda...« je prijzno pripovedoval Leon.

Marjan Kranjc je bil nekaj let mojster v oddelku orodjarnje. Delo programerja je pričel opravljati letos poleti. Udeležil se je tudi tečajev za Cimatron, ki so bili v Italiji. Na vprašanje, če se je bilo težko privediti na novo delo, je Marjan povedal: »Dokler človek nekaj ne začne, ne ve. Sicer pa, vsaka novost sprva izgleda zapletena, toda ko jo nekoliko bolj spoznamo, je delo lažje, predvsem pa zanimivejše. Pri tem delu je potrebno biti zelo natančen. Tu niso pomembni milimetri, ampak tisočinke milimetrov.«

Poznavanje tehnologije obdelave in izdelave, kot je povedal, tudi njemu pri sedanjem delu pride še kako prav. Marjan je zadovoljen. »Pri delu sem bolj samostojen in odvisen sam od sebe. Vem kaj moram narediti. Nimam toliko stikov z ljudmi oziroma so ti sedaj na drugi ravni. Odnos mojster delavec je drugačen in meni je sedaj glede tega bolj všeč. Vsako delo pa ima svoje posebnosti in težave, ki pa jih lahko premagamo z zavzetostjo in dobro voljo. Zame je

Marjan Kranjc

Rudi Tinauer

Drago Krolnik

Janez Lazar

Silvo Kos

Začetki orodjarne segajo v leto 1972

Prvi začetki orodjarnje segajo v leto 1972. Tedaj sem delal v mehanični delavnici in takratni vodja vzdrževanja Anton Žibert mi je rekel, če bi šel na specializacijo za gravirja. Takoj sem pristal. Ogledat sem si šel majhen gravirni stroj v Etiketi, ki je bila takrat pri Arharju v zdajšnji Sindikalni dvorani. Na njem je delal zdaj že pokojni Roman Albrecht. Tako sem nekajkrat šel na usposabljanje k njemu v delavnico, seveda v prostem času, brez plačila. Nato smo z vodjem mehanične delavnice odšli za en teden na specializacijo v Italijo v Padovo. Tam smo si najprej ogledali celotno proizvodnjo strojev za graviranje, nato pa je sledil praktični del na strojih v firmi Parpas. Poskušali smo stroj in izdelovali razne dizajne za podplate, šablone in sistem kopiranja.

Začeli smo z delom. Najprej smo se lotili znaka in napisal Alpina z emblemom za vlivanje kljuk za prodajalno.

Nato smo gravirali spodnje žige za pancerce za Heierlinga, ki so se vlivali na desmi. Ta čevljev je bil zgoraj iz usnja ali umetnih materialov, spodaj pa vlit.

Iz mehanične delavnice so prišli Roman Berčič, Izidor Demšar in Franc Mohorič. Takratni šefi so nam rekli: »Zdaj boste naredili forme za otroške pol smučarske čevlje, imenovane Rok.« To so bila prva orodja, ki smo jih naredili sami. Jaz strojni del, ostali pa ročno, s tem, da je takrat na prakso prišel še Anton Čeferin mlajši, ki se je učil za orodjarja v Mariboru. V tistem času smo dobili novega vodjo orodjarnje, Antona Beoviča. Vodstvo se je odločilo, da bo orodjarno povečevalo in da se bo ločila od mehanične delavnice. Začela se je naglo razvijati. V plastiki so kupovali stroje za vlivanje plastike in poliuretana. S tem pa je rasla tudi potreba po orodjih, saj so bila uvožena draga, poleg tega pa je bil uvoz omejen.

Razmišljalo se je tudi o nakupu stroja za brizganje celih smučarskih čevljev. Prav takrat je razpadla tovarna takih čevljev v Švici, ki je nekaj dolgovala tudi Alpini. Za poplačilo so nam pripeljali orodja za vlivanje pancercev, vendar smo jih morali preurediti za naš stroj. Delali smo nadure, včasih tudi ponoči. Stroj je bil prirejen tako, da se je vlivl samo en čevljev. Vodja orodjarnje in plastike Anton Beovič je stroj skonstruiral tako, da se je vlivalo v paru. Kako nam je to uspelo, Švicarjem ni šlo v račun, zato so prišli gledat našo izboljšavo.

Orodjarna se je širila, zahteve so bile vedno večje, strojev premalo. Kupili smo dvoglavo kopirko Parpas, ki je dolga leta dobro služila svojemu namenu.

Sami smo izdelovali forme za smučarske čevlje, podplate, modele za vlivanje za litje sive litine in bron in to tudi za druga podjetja kot so Gostol, LTH, Creina, Etiketa. Delali smo še orodja za vlivanje platenk, namakalne sisteme za Libijo, orodja za indikatorje sklopov za Kladivar, orodja za Sturnus iz Ljubljane.

Glede na zahtevnost orodij se je začelo razmišljati o novi tehnologiji – eroziji. Dobili smo še erozimat in novo CNC kopirko. Z novo tehnologijo sta se izboljšala kvaliteta in čas izdelave orodij.

Imeli smo tudi dobro urejeno prototipno delavnico, v kateri so izdelovali dele podplatov in ostalih izdelkov. Izdelke so zalivali v aralditni delavnici pod vodstvom Ivana Podobnika. Delavnica se je pripojila k orodjarni in tako je še danes.

Izdelovali smo forme za poliuretano, začela se je tudi tehnologija litja aluminija in zalivanje peta v orodja iz cinkove zlitine (zamaka). Z litjem te, nam je kljub težavam, ki so spremljale to novost, uspelo narediti orodja z zahtevnimi gravurami. Potrebno je bilo veliko iznajdljivosti in potrpežljivosti z izdelavo, saj o plastiki takrat ni bilo veliko znanega, prav tako ne podatkov.

V času, ko sta bili plastika in orodjarna ena celota, smo zelo uspešno izdelovali forme za nabrizgavanje orodja za pete in podplate iz PVC za salonarje. Ti so se brizgali na stari desmi. Spominjam se Franca Čadeža, ki je sam odlił petsto do osem sto parov v enem dnevu. Izdelovali smo tudi razne rezervne dele za šivanje, glave za cvikanje konic, razne priprave za oddelke.

Menjavali so se šefi, mojstri, več delavcev orodjarjev je odšlo. Nekateri pa še danes vztrajamo na teh mestih in se spopadamo z novo tehnologijo. V orodjarno smo dobili nov obdelovalni stroj Ferrari. Z njim se je začela tudi računalniška povezava z razvojem. Stare stroje bomo morali počasi odstraniti iz orodjarnje. Toda mnogokrat, kadar je potrebno izdelati samo nekaj kosov, pridejo še kako prav in so tudi še vedno rentabilni.

Sedaj pa je orodjarna bolj okrnjena z delovno silo kot pred časom. Ročnih orodjarjev primanjkuje, res pa je, da novejši stroji orodja obdelajo veliko bolj natančno. Pogoj je seveda dobra predhodna računalniška priprava.

Izdelujejo se zahtevna orodja. Mislim, da smo se letos kar lepo izkazali z izdelavo orodij za podjetje Clarks. To delo je bilo zelo zahtevno, vendar smo jih izdelali kakovostno in celo pred rokom. S tem smo dokazali, da smo sposobni izdelovati tudi tako zahtevna orodja.

Tako sem na kratko opisal nekaj o tem, kako sem sam spremljal in videl razvoj orodjarnje od prvih začetkov pa do danes. Drugi bi to gotovo videli z drugačnimi očmi. Kot povsod je imela in ima tudi orodjarna vzpone in padce. Marsikaj bi lahko bilo drugače, toda tako je vedno. Naj zaključim z reko, ki velja za vse: »Človek se celo življenje uči, nato pa neumen umre.«

Rado Jereb

kako POSLUJEMO

Sklepi nadzornega sveta, sveta delavcev, uprave, mnenja lastnikov, menagerjev, delavcev, sindikata...

Rado Jereb

Marko Novak

Fantje iz oddelka sekal: Roman Seljak, Robert Kopač, Jure Krvina, zadaj Matjaž Novak, Simon Mlinar in Rudi Jalšovec

to nek nov izziv, s katerim se z veseljem spoprijemam.

Rudi Tinauer bo v decembru dopolnil enaintrideseto leto delovne dobe. Ves čas je v Alpini. Na delovnem mestu potopne elektroerozije dela že od uvedbe tega opravila. Od začetka je bilo v delavnici, ki je ločena od ostale orodjarne, več delavcev, sedaj pa je Rudi ostal sam. Povedal je, da je to zadnja faza izdelave in da je obdelava orodja, ko gre iz njegovih rok, dokončna. »Paziti je treba, da je delo opravljeno natančno,« je povedal Rudi. Ob obisku je erodiral orodja za opetnike in povedal, da je dela trenutno več kot dovolj.

Drago Krolnik izdeluje palete za šivanje zgornjih delov za Orisol stroj v šivalnici. Povedal je, da iz razvoja po elektronski povezavi pošljejo osnovni program, nato še sam vnese določene podatke ter vključi stroj, ki preostalo napravi sam. »To je novost. Dokler ni bilo šivalnih avtomatov, ni bilo tega dela,« je povedal. Tudi Drago je dejal, da je trenutno palet veliko. Ker pa izdelava take palete ni poceni, meni, da bi se moralo na eni narediti več parov. Če ni dela pri tem stroju, Drago poprime tudi drugje. »Tu smo univerzalci, vse moramo znati,« se je na pol v šali in na pol zares nasmihal Drago.

Janez Lazar je ob mojem prihodu stal pri stroju za brušenje in pripravljaval orodje. Ko sem se pogovorila z nekaterimi drugimi delavci, pa je že prišel k svojemu osnovnemu stroju. Janez namreč dela na CNC obdelavi oziroma kot orodjarji rečejo »na Ferrariju«. Stroj so poimenovali kar po proizvajalcu in ker je tak stroj samo eden, se točno ve, za kaj gre. Janez je izdeloval podplatne žige za orodje za desmo. Povedal je, da trenutno delata na tem stroju dva delavca; eden na popoldanski, drugi pa v dopoldanski izmeni. »Delam sicer na tem stroju, vendar pa moram zraven tega opraviti še marsikaj drugega,« je povedal in pojasnil, da je treba pripraviti orodje, ga nabrusiti, nastaviti stroj ... Na vprašanje, kako je zadovoljen, je dejal: »Kar v redu je zaenkrat.«

Silvo Kos je ročno izdeloval orodja za podplate za nabrizgavanje imenovan Lea. Povedal je, da je model najprej obdelan strojno. Sledi ročna obdelava, kar je njegova naloga. »To je zelo natančno delo, kjer so poleg natančnosti zelo pomembne izkušnje,« je pojasnil. »Delo se opravi po navodilih tehnologije, vendar pa je treba vložiti ogromno svojega znanja, saj je od tega veliko odvisno, kakšni bodo končni izdelki.«

Marko Novak izdeluje orodje za pete. V orodjarni in Alpini je trinajsto leto. Pravi, da se je od tedaj, ko je prišel v Alpino, veliko spremenilo. Med drugim tudi to, da se je včasih vse vlivalo, zdaj pa se večino naredi strojno. Vse je izdelano bolj natančno in delo je lažje. »To pa ne pomeni, da je delo enostavno. Prihajajo samo drugačne tehnike. Vedno več je raznih usklajevanj in skupinskega dela. Biti moramo kreativni in se sprosti dogovarjati tako s sodelavci iz orodjarne kot tudi delavci, ki sodelujejo pri pripravi izdelkov, za katere izdelujemo orodja.«

Rado Jereb je delavec, ki ima v orodjarni najdaljši staž, saj je v Alpini in tudi v orodjarni že šestintrideset let. Na vprašanje, kaj se je v tem času spremenilo, je dejal: »O tem bi lahko napisal cel roman. Razvoj je šel naprej, vendar pa bi lahko za nekatere stvari rekel, da smo se pomaknili celo za korak nazaj. Včasih smo s slabšimi stroji naredili tudi zelo zahtevne stvari. In to me moti, ker se daje delat drugam. Orodjarji so šli v druge oddelke. To ni prav. Orodjar je bil včasih bolj cenjen. Ljudje odhajajo, drugod vidijo bodočnost. Ko gre človek iz orodjarne, ga nazaj ne bo več. Tu je premalo možnosti napredovanja. Narava dela je drugačna kot v ostalih oddelkih. Če hočemo neko orodje dobro narediti, moramo poznati tudi, zakaj se bo rabilo in kako bo delovalo. Poznati moramo tudi zakonitosti materiala. Pri plastičnih orodjih se moramo prilagajati materialu. Ta se širi in krči in če ne sledimo tem zakonitostim ni prave kvalitete izdelka,« se je razgovoril Rado.

Jožica Kacin

Kako smo uvažali stroje za obdelavo kovin?

Takratni režim čevljarjem ni dovolil uvoza strojev za kovinsko industrijo. Gravirni stroj, ki smo ga kupili, smo zato v Alpino pripeljali kot čevljarjski stroj. Govorilo se je, da nas je potem nekdo od konkurence zatožil. Ker smo si obetali ogled

carinske inšpekcije, smo gravirni stroj skrili v skladišče odsluženi strojev, kjer je na nadaljnjo usodo čakal skoraj en mesec. R. Jereb

Kako smo čez mejo prinesli model Marije, matere božje?

Ko se je ustanovila orodjarna, smo šli na usposabljanje v Italijo. V podjetju Parpas so nam dali nekaj modelov iz araldita (umetne smole). Med njimi je bila tudi model Marije matere božje. Vračali smo se domov, pa je carinik sedaj že pokojnega Ivija Poljanška, ki je bil z nami, v srbohrvaškem jeziku, (cariniki so bili tedaj večinoma iz sosednjih republik), vprašal: »Kaj boste s tem, ker ste iz firme?« Ivi pa mu je odgovoril: »To so nam pa podtaknil,« pa se je carinik malo zasmejal in nam dal model nazaj. Kasneje se je ta model nekje izgubil. R. Jereb

Leon Kavčič

Delo programerja je pestro in raznoliko ter zahteva poznavanje več področij

Za delo programerja v oddelku orodjarne je pomembna tudi iznajdljivost. Zelo dobro je, če ima delavec izkušnje z obdelavo, da pozna tehnologijo obdelave tako na računalniku kot na stroju. Če je prav skonstruirano oziroma sprogramirano, je obdelava mnogo lažja in hitrejša. Pomembno je tudi znanje računalništva, saj se na tem področju velikokrat kaj zalomi.

Delo je zelo pestro in raznoliko. Lahko bi rekel, da je skoraj vsaka stvar za nas unikat (to so vsi prototipi, ki se pofrezajo za oblikovno in mersko kontrolo), razen, ko gre za sortimente kot je npr. podplat Lea, ki ga trenutno izdelujemo. Tako delo vsakič terja svoj čas; vsaka stvar je poglavje zase. Drugače bi bilo, če bi se ukvarjali s serijsko proizvodnjo orodij, v takem primeru je samo programiranje hitreje in lažje.

Za primer lahko povem, da smo do sedaj poleg orodij za Alpino s CAD/CAM sistemom naredili že kar nekaj različnih izdelkov oziroma orodij za te izdelke. Uspešno smo sodelovali tudi z zunanji naročniki in izdelali plastenko za pomivalni detergent za Šampionko Renče, podlogo za smučarske vezi za Elan, ročaj za krsto, izvijač, podlogo za smučji za druge naročnike ter še mnogo drugega. Tako delo je nov izziv in pomeni razširitev obzora in izkušenj na področju našega dela. Veseli smo dosežka, da nam je uspelo v obdelavo na stroju Ferrari uvesti pet osni sistem. Mislim, da je to za orodjarno velik napredek in korak naprej. Take obdelave nima vsaka orodjarna. Ko trem koordinatnim osem v prostoru (X,Y,Z) dodamo še dve dodatni osi (A,C), lahko naredimo marsikaj, kar je prej na prvi pogled izgledalo nemogoče ali pa je bilo treba stvar narediti z zapletenimi ročnimi postopki. Vse to nam omogočata naš sistem Cimatron in pet osni frezali stroj Ferrari. Tudi v tehnologiji obdelave orodij za podplat Lea je ta proces že vključen in rezultati so zelo dobri. Mislim, da se je, oziroma se bo, veliko investiranje v Cimatron poplačalo s kvaliteto in hitrostjo izdelave. Potrebo pa bo še dodatno vlaganje v simulacijo in verifikacijo NC kode. Težko si je namreč predstavljati pet osne prostorske gibe stroja. Pri taki obdelavi lahko pride do kolizije oziroma do stika vretena z orodjem in lahko povzroči nepopravljivo škodo na stroju ali obdelovancu. Leon Kavčič

V skladu z novim zakonom spremenjen in dopolnjen tudi pravilnik o varnosti in zdravju pri delu

V mesecu oktobru so bile sprejete spremembe in dopolnitve pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu, ki jih je bilo na podlagi zakona o varnosti in zdravju pri delu potrebno vnesti tudi v naš pravilnik.

Bistvene novosti so nekatere obveznosti delodajalca v zvezi z varovanjem zdravja in varnosti delavcev, in sicer:

- obveznost uprave družbe, da sklene pogodbo s pooblaščenim zdravnikom za področje medicine dela in s tem zagotovi, da naloge zdravstvenega varstva pri delu, opredeljene v zakonu o varnosti in zdravju pri delu, opravlja pooblaščen zdravnik; o izbiri pooblaščenega zdravnika, pa se mora delodajalec posvetovati s svetom delavcev;

V štiridesetih letih delovne dobe preživi človek na delovnem mestu tretjino svojega življenja. To pomeni sto dni v letu in približno enajst let v celem življenju.

Na delovnem mestu preživimo več časa kot doma s svojimi najbližjimi. Da je zdravje za naše življenje in delo zelo pomembno, se navadno zavemo šele tedaj, ko zbolimo ali se poškodujemo. Takrat tudi razmišljamo, kaj bi lahko storili drugače in kako bi lahko spremenili potek dogodkov ter preprečili nesrečo. Pametno je, da se začnemo o tem spraševati dokler smo še zdravi. Še pametneje pa je, če ne ostanemo zgolj pri mislih in besedah, ampak se odločimo za konkretna dejanja. (Iz varnostne knjižice – projekt Razvoj slovenskega sistema zdravja in varnosti pri delu, Ljubljana, september 2000)

- obveznost uprave, da zagotovi, da se inšpekciji za delo v roku treh dni po poškodbi prijavi vsaka poškodba delavca na delu, ki ima za posledico bolniški stalež daljši od treh delovnih dni, vsako kolektivno nezgodo, nevarni pojav ali ugotovljeno poklicno bolezen; pooblaščen oseba za področje varnosti in zdravja pri delu mora

Naše zdravje je odvisno tudi od delovnega okolja in našega ravnanja. Vsako delo mora potekati v takih pogojih in na tak način, da ne ogroža varnosti in zdravja zaposlenih. Večina tveganj in nevarnosti pri delu je predvidljivih, kar pomeni, da se lahko večini delovnih nezgod izognemo. Nobenega dvoma ni, da je delo mogoče organizirati varno in tako da ne povzroča obolenj. (Iz varnostne knjižice – projekt Razvoj ...)

vsako delovno nezgodo tudi raziskati in predlagati ukrepe, ki bodo preprečevali ponovitev podobnih nezgod pri delu;

- obveznost izdelave in sprejema izjave o varnosti;

- obveznost obvestiti inšpekcijo za delo vsaj petnajst dni pred začetkom delovnega procesa, pri katerem obstajajo večje nevarnosti za poškodbe pri delu in zdravstvene okvare;

- obveznost posvetovanja s svetom delavcev o izbiri strokovnega delavca za izvajanje strokovnih nalog s področja varnosti in zdravja pri delu.

Mojca Gantar

Vaša pravica in hkrati dolžnost je:

- da ste seznanjeni s predpisanimi varnostnimi ukrepi

- da se usposobite za izvajanje teh ukrepov

- da izvajate predpisane delovne postopke,

- da pri delu uporabljate varnostne naprave in osebno varovalno opremo, ter da opravite predpisane zdravstvene preglede

- da strokovnemu delavcu ali pooblaščenemu zdravniku posredujete predloge, pripombe in obvestila.

Če ne izpolnjujete dolžnosti v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu, ne ogrožate le sebe, ampak tudi svoje sodelavce. (Iz varnostne knjižice – projekt Razvoj ...)

Nov zakon o varnosti in zdravju pri delu – večja skrb za varnost in zdravje delavcev

Področje varnosti in zdravja pri delu je v Sloveniji v zadnjih dveh letih doživelo kar nekaj sprememb, ki so v glavnem posledica prilagajanja na zahteve Evropske skupnosti. Tako smo v lanskem letu med drugim dobili tudi nov Zakon o varnosti in zdravju pri delu, ki prinaša določene spremembe in novosti.

Novi Zakon o varnosti in zdravju pri delu določa izdelavo Izjave o varnosti, ki je popolna novost na področju zdravega in varnega dela. Izjava o varnosti je pisni dokument, ki ga bo moral izdelati vsak delodajalec in pomeni izjavo delodajalca, da se ukvarja s področjem varnosti in zdravja pri delu, da spremlja stanje, da preprečuje nevarnosti, da svoje zaposlene obvešča in usposablja za varno delo, ipd. Vendar postopek izdelave le ni tako preprost, kot se morda zdi na prvi pogled. Sestavni del izjave o varnosti, je ocena tveganja. Ocena tveganja pomeni, da je na posameznem delovnem mestu nevarnost in obremenitev treba najprej ugotoviti, nato pa po ustreznih metodah oceniti, kakšno je tveganje za poškodbo ali zdravstveno okvaro. Seveda v sodelovanju s specialistom medicine dela. Končni cilj je spoznati nevarna in škodljiva delovna mesta ter pripraviti ustrezne ukrepe za zmanjšanje tveganja za poškodbo ali zdravstveno okvaro.

Kako bo potekala izdelava izjave o varnosti z oceno tveganja v Alpini, d.d.?

V vsakem oddelku bo vodja oddelka skupaj z mojstri pripravil podatke, ki jih potrebujemo za nadaljnjo obdelavo. Pri tem bodo potrebni tudi nekateri administrativni podatki (podatki o delavcih, delovne izkušnje na ocenjevanih delovnih mestih, evidenčne številke). Bolj zahtevno bo opisovanje delovnih mest, pri čemer bo treba natančno opisati delovne postopke in ovrednotiti koliko časa se posamezna faza opravlja. Pri delovnih postopkih, kjer to ni mogoče, bomo iskali ustrežnejše rešitve. Potreben je tudi seznam delovnih priprav in naprav, ki jih delavci uporabljajo na delovnih mestih, seznam ne-

Marko Bolka, varnostni inženir

varnih snovi s povprečno mesečno porabo le-teh. Opisi delovnih mest, ki so že zbrani niso povsem ustrezni oziroma so precej okviri. Zato bo potrebno delovna mesta ponovno ogledati. Ko bomo zbrali vse te podatke, si bomo posamezna delovna mesta še bolj natančno ogledali. Na podlagi teh ogledov bomo v službi za varstvo pri delu ustrezno ugotovili posamezne nevarnosti in škodljivosti, nato pa delovno mesto po ustreznih metodah ocenili.

Pri izdelavi ocene tveganja bodo vključeni tudi vsi zaposleni. Prav je da opozarjajo na zadeve v zvezi z varnostjo pri delu, za katere mislijo, da niso ustrezne.

V mesecu decembru se bomo sestali z vsemi vodji oddelkov in se podrobneje dogovorili o vseh podrobnostih.

Naj pri tem še opozorim, da se izdelava izjave o varnosti z ocenjevanjem tveganja zahteva tudi za kmete pa tudi za osebe, ki sami ali z družinskimi člani opravljajo kmetijsko dejavnost.

V novem letu vam želim veliko sreče in zdravja, pa tudi varnega dela!

Marko Bolka

Velja tudi nov požarni red – za izvajanje odgovorni vsi zaposleni, pa tudi ostali, ki se zadržujejo v podjetju

Požarni red ureja varstvo zaposlenih in gostov ter premoženja pred nevarnostmi požara ali eksplozije v proizvodnih, skladišnih in poslovnih prostorih Alpine v Žireh, njenih obratih in prodajalnah. Določa postopke in ukrepe za preprečevanje nastanka požara ali eksplozije ter ukrepe ob nastanku požara in eksplozije.

Izvlački požarnega reda so kot opozorilne table nameščeni

v prostorih ter v posameznih nevarnih conah in so ga dolžni upoštevati in izvajati vsi zaposleni in gostje, ki vstopajo na področje Alpine.

Odgovornosti v zvezi s preprečevanjem nastanka požara in eksplozije in ukrepanjem v primeru nastanka le-teh imajo vsi zaposleni. Pri tem ima posebne odgovornosti v zvezi z organizacijo varstva pred požari vodstvo podjetja, vodje organizacijskih enot in varnostna služba.

Dolžnosti in odgovornosti v zvezi z izvajanjem ukrepov varstva pred požari imamo vsi zaposleni, še posebej pa posamezne službe, kot so vzdrževalna služba, dežurne osebe (varnostniki in zaposleni, ki delo opravljajo izven delavnikov). Prav tako je dolžnost organizacijskih vodij, da ugotavljajo izvajanje preventivnih ukrepov na ta način, da izvajajo dnevne, tedenske, mesečne in petletne preglede.

Seveda pa je v primeru nastanka požara potrebno tudi hitro in pravilno ukrepati, o požaru pa obvestiti center za obveščanje (tel. št. 112) in druge pristojne delavce podjetja.

Vsi delavci so se dolžni seznaniti s pravilnikom o varnosti in zdravju pri delu in požarnim redom. Seznanjenost s pravilnikom mora vsak potrditi tudi s svojim podpisom.

Mojca Gantar

Preventivni zdravniški pregledi za naše delavce od lanskega novembra v Žireh

Janez Dolenc je specialist zasebne prakse za področje medicine dela. V Škofji Loki ima tudi redno ambulanto, kjer skrbi za okrog tisoč dvesto pacientov, vendar je trenutno njegova osnovna dejavnost medicina dela. Opravlja zdravniške preglede za mnoga podjetja bivše škofjeloške občine kot so: Domel, Jelovica, Termo, Mercator Gorenjske, Peks, v Žireh pa skrbi za naše delavce. Zelo različne dejavnosti podjetij zahtevajo tudi podrobno poznavanje značilnosti teh podjetij in s tem večje obremenitve. Toda doktorju Dolencu, kot je povedal, je vse to nek izziv. »Tak obseg dela zmorem tudi zato, ker imam dve nadvse marljivi sestri, ki se dobro spoznata na svoje delo. Zaradi posebne narave dela morata obvladati precej več kot sestre v splošni ambulanti,« je povedal doktor Dolenc.

Doktor Dolenc in sestra prihajata v Žiri dvakrat mesečno. Prostore jima je odstopil žirovski zdravnik Sedej.

Janez Dolenc je v zvezi s tem pojasnil: »Ministrstvo za zdravstvo zahteva, da se ta dejavnost opravlja v za to primernih in za to registriranih prostorih. Za sodelovanje smo zaprosili Dušana Sedeja, ki nam je dvakrat mesečno, ob petkih dopoldne, ko sam dela v popoldanskem času, odstopil svoje prostore. Mislim, da je sodelovanje in medsebojna pomoč velika vrednota in doktorju Sedeju sem za to hvaležen in se mu moram še posebej zahvaliti.«

Nekaj več kot eno leto je poteklo odkar smo z Janezom Dolencem sklenili pogodbo o opravljanju zdravstvenih storitev. Sestri Ljubici Škulj je prvi dan dela v Žireh ostal v dobrem spominu. Takole je povedala: »19. novembra je bilo eno leto, odkar sva z doktorjem Dolencem prvič prišla v Žiri. Snežilo je in to

kar obilno. V Gorenji vasi sva se morala ustaviti, da sva namestila zimske verige. Malo sva zamudila, vendar se je delo kljub temu začelo.«

Prvi stik z delavci, ki pridejo na pregled, je ponavadi sestra. Tudi sama sem se najprej ustavila pri njej.

Delo življenje: Sestra Ljubica, kako se počutite v Žireh?

Ljubica Škulj: Rada pridem v Žiri. Delo poteka umirjeno. Ni dela z računalnikom, ker podatke vnesem že v Škofji Loki. Tu se lahko bolj posvetim delu z ljudmi.

Delo življenje: Kakšne so vaše naloge?

Ljubica Škulj: Obseg pregleda že na podlagi delovnega mesta, ki ga posameznik opravlja, določi zdravnik. Delavce, ki bodo pregledani in podatke o delovnem mestu, ki ga opravljajo, že prejšnji dan pošljejo iz Alpine. Sama sodelujem pri pregledu vida, opravi spirometrijo, to je pregled pljučne funkcije, EKG,

Doktor Janez Dolenc

K pregledu spada tudi odvzem krvi. Sestra Ljubica Škulj in Mojca Blaznik

to je pregled delovanja srca, odvzamem kri, ki jo nato z zdravnikom še isti dan odneseva v laboratorij. Tudi obseg krvnih preiskav je določen na podlagi delovnega mesta.

Delo življenje: Sami pravi- te, da ste z delom v Žireh

zadovoljni, kako pa vas po vašem mnenju sprejemajo tisti, ki pridejo na pregled?

Ljubica Škulj: Mislim, da so delavci lepo sprejeli skrb podjetja, da skuša narediti nekaj za njihovo zdravje in da jim je omogočilo opravljati preglede v Žireh. Tako izgubijo manj časa. Res pa je, da se vsega ne da narediti tu in včasih je potrebna tudi pot v Škofjo Loko. Z delavci, ki pridejo na pregled, se lepo razumemo. Včasih jim lahko že na podlagi osnovnih pregledov,

npr. če delavec slabše vidi, svetujem, kam naj se obrne za nadaljnjo pomoč. S spirometrijo, včasih predvsem pri kadilcih, ugotovimo slabše delovanje pljuč in jih opozorimo na škodljivost kajenja za njihovo zdravje.

(nadaljevanje na str. 11)

Preventivni pregledi...

(nadaljevanje z 11. strani)

Doktor Janez Dolenc pa je povedal naslednje:

Delo življenje: Kakšni so po vašem mnenju pogoji za delo v Žireh?

Janez Dolenc: Moje obremenitve zaradi prihodov v Žiri so res nekoliko večje, toda vesel sem, da s takim načinom lahko te storitve približamo zaposlenim v Alpini. Pogoji za delo so dobri. Prostori so lepi, svetli, mirni. Sestro se lahko res posvetiva le delavcu, ki pride na pregled, saj ni drugih obiskov, trkanja in podobnih motenj. Nekoliko večja obremenitev je le, ker zdravniške aparature prinašava s seboj, kar je pogoj, da delavci običajno lahko vse opravijo na enem mestu.

Delo življenje: V tem letu se je pri vas zvrstilo že kar nekaj naših delavcev. Kaj ugotavljate?

Janez Dolenc: Delavci v podjetju so kolikor toliko zdravi. Odstopanj od drugih podjetji ni. Opazili smo nekaj okvar hrbtenice, veliko je boleznih dihal, vendar ne hujših oblik, slabši vid, nekaj kožnih obolenj. Pojavljajo se tudi boleznih srca in ožilja, ki so v Sloveniji med boleznimi na prvem mestu.

Delo življenje: Ste naleteli tudi na poklicne bolezni?

Janez Dolenc: Obolenj glede delovnih mest nismo srečali. So pa določene okvare, ki jih delovno mesto, na katerem delavci delajo, ne izboljšuje.

Delo življenje: In kaj storite v primerih, ko ugotovite, da ima delavec določeno bolezen, okvaro in podobno?

Janez Dolenc: Nekateri delavci preveč pričakujejo od teh pregledov. To je posebej plačan pregled podjetja in se opravlja le glede na obremenitve na delovnem mestu, ne pa za tisto, kar je izven delovnega mesta.

Za vsakega delavca zato na podlagi delovnega mesta, kjer dela, določimo obseg oziroma vrsto pregleda. To so le preventivni pregledi, kar pomeni, da ne obsegajo zdravljenja. Če pri delavcu odkrijemo bolezen, pa mu skušam svetovati oziroma dati ustrezne napotke. Dobro sodelujemo tudi z obema zdravnikoma v Žireh Dušanom Sedejem in Ratkom Radoševićem. Oba nam dasta na razpo-

»Biti zdrav je človekova pravica, ostati zdrav pa dolžnost.«

Za to gre sprejeti in vgraditi oboje: pravico in dolžnost – v svoji življenjski krogotok, da bi dojeli lepoto, ki jo človeku da samo zdravje. (Iz publikacije Zveze...)

lago potrebne podatke o zdravstvenem stanju delavcev. Pomembno je tudi, ker se z opravljenim pregledom in dobljenim izvidom skrb za delavca ne konča. V primeru, da pri nekom ugotovimo bolezen ali izvidi pokažejo določena odstopanja, ga z že izdelanimi izvidi napotimo do izbranega zdravnika. Ta nato poskrbi za nadaljnje zdravljenje.

Delo življenje: Kako pa ravnate, če menite, da je bolezen ali okvara povezana z delovnim mestom oziroma, če se ugotavlja, da delavec ne more opravljati določenih del?

Janez Dolenc: V tem primeru se oglašim tudi v podjetju in si ogledam delovno mesto, kjer ta delavec dela. Pogovorim se tako z delavcem, njegovim nadrejenim in po potrebi tudi z ostalimi v Alpini, ki so zadolženi za ta področja. Takemu zaposlenemu skušamo najti ustrezno delo, ki ne bo kvarno vplivalo na njegovo zdravje. Kot zdravnik lahko ukrepe predlagam, izvaja pa jih vodstvo podjetja.

Delo življenje: Znano je, da vsak sam lahko veliko vpliva na svoje zdravje.

Janez Dolenc: Seveda, in tega se premalo zavedamo. Veliko je stvari v zvezi z zdravjem, na katere lahko vplivamo sami. Glede tega smo še mnogo premalo osveščeni. Imamo najrazličnejše razvade. Ena izmed njih je prav gotovo napačna prehrana. Velikokrat za svojo aktivnost uživamo premočno hrano. Pri obolenjih hrbtenice je zelo pomemben pravilen način sedenja.

Zdravje je ena od človekovih dobrin, za katero pa velja znamenita Nitschejeva misel: »Zdravje ni vse, vendar je brez zdravja drugo nič.« Le telesno, duševno in socialno zdrav človek bo namreč znal in mogel v vsej polnosti dojemati druge dobrine, le vsestransko zdrav človek bo sposoben ustvarjati in vzdrževati pogoje za zdravo življenje vseh nas. (Iz publikacije Zveze slovenskih društev za boj proti raku, Ljubljana 1992)

Delo življenje: V šivalnicah so prav na vašo in pobudo strokovnega delavca za varstvo pri delu Janka Sekneta zamenjali stole.

Janez Dolenc: Da, res je in mislim, da je to velika pridobitev za delavke.

Delo življenje: Omenili ste napačno prehrano. V poročilu o zdravstvenih pregledih, ki ste ga napisali, ste ugotovili tudi, da ima veliko delavcev v Alpini prekomerno težo. To je vzbudilo kar nekaj odmevov.

Janez Dolenc: Zakon o varnosti in zdravju pri delu opredeljuje, da pooblaščen zdravnik o opravljenih zdravniških pregledih da poročilo. Napisal sem ga in v njem navedel dejstva, ki sem jih opazil. Glede telesne teže moram reči, da je idealna teža zelo hipotetična. Nihče ni brez napak. Vendar pa je dejstvo, da je tistih z idealno težo manj kot tistih, ki imajo odstopanja v eno ali v drugo smer.

Delo življenje: Opravljate tudi zdravniške preglede delavcev, ki so pogosteje oziroma dalj časa za bolniški.

Janez Dolenc: Dogovorili smo se, da bomo opravili pregled tudi za te delavce. Mislim, da se je potrebno s takimi zaposlenimi veliko pogovarjati. Razlogov za bolniško odsotnost je lahko veliko in če znamo delavcu ob težavah priskočiti na pomoč, lahko s tem pomagamo tako delavcu kot podjetju. Tu vidim pomembno vlogo pri vodjih oddelkov. Vodja mora biti velikokrat nekakšen nadomestek staršev. S sodelavci se mora pogovarjati.

Sedem priporočil za zdravo prehrano:

1. Več vlaknin v vsakdanjo prehrano kot so: presno sadje, zelenjava in neluščene žitarice!
2. Prevladuje naj temnozeleno in rumeno obarvana zelenjava ter sadje, bogato z vitamini A in D!
3. V obrokih naj ne manjkajo zelje, brstični ohrovt, cvetača in brokoli!
4. Prekajena in konzervirana mesnina naj bo le redki gost v prehrani!
5. Čim manj »zabele«, še posebej pa maščob živalskega izvora!
6. Alkohol samo toliko, da »poplasknemo« usta!
7. Obdržimo primerno telesno težo!

(Iz publikacije Zveze slovenskih društev za boj proti raku, Ljubljana 1992, 1993)

jih poslušati in jim skušati pomagati. Seveda pa mora v primeru, če bi opazil izogibanje delu, tudi zelo ostro nastopiti in ustrezno ukrepati. Dobrota je v takem primeru bolj v škodo kot korist.

Delo življenje: Opravljate tudi preglede ob sprejemu v službo.

Janez Dolenc: Ti pregledi so bolj natančni in res zahtevamo, da pride delavec v podjetje zdrav oziroma sposoben za opravljanje dela za katerega sklepa delovno razmerje. Kandidati za delo so včasih razočarani, ker je mnenje negativno oziroma ne pri-

Ni zdravila proti rojstvu in smrti; izrabimo lahko le vmesni čas. (Samogovori v Angliji, George Santayana)

poročam zaposlitve na določenih delih, če ugotovim, da bi lahko prišlo pozneje do še slabšega zdravstvenega stanja oziroma še večjih okvar. Včasih predlagam drugo delo oziroma postavim določene omejitve.

Tudi v Alpini je bilo nekaj kandidatov, ki smo jih zaradi zdravstvenega stanja morali odkloniti. Je pa res, da je večina novo zaposlenih mladih, ki so na srečo zdravi.

Delo življenje: Novost, ki jo prinaša nov zakon o varnosti in zdravju pri delu vsebuje tudi zahtevo po izdelavi ocene tveganja. Pri njej naj bi sodelovali tudi kot pooblaščen zdravnik.

Janez Dolenc: Zakon o varnosti in zdravju pri delu obvezuje podjetje, da izdela oceno tveganja za nastanek poškodb in zdravstvenih okvar na posameznih delovnih mestih. Pri izdelavi te ocene mora sodelovati tudi pooblaščen zdravnik.

Ocena tveganja naj bi skušala odpraviti nekatere pomanjkljivosti na delovnih mestih kot so neprimerno oblikovana delovna mesta in ekološke obremenitve. Z izdelavo ocene tveganja pričnemo prav v teh dneh. Delovna mesta bomo opisali tako kakršna dejansko so. Vse bomo zabeležili ter posredovali vodstvu. Skupaj bomo skušali najti najboljše rešitve. S tem bomo pomagali izboljšati kakovost dela.

Upam, da bo ta ocena prinesla dobre rezultate tako za delavce kot tudi za samo podjetje in da se bo pokazala tudi upravičenost vlaganja podjetja v ta projekt.

Jožica Kacin

Opravljenih preko dvesto petdeset zdravniških pregledov

Zakon o varnosti in zdravju pri delu določa pravice in dolžnosti delodajalcev in delavcev v zvezi z varnim in zdravim delom ter ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Med drugim delodajalec zagotavlja varnost in zdravje pri delu tudi tako, da poveri opravljanje nalog varovanja zdravja pri delu pooblaščenemu zdravniku. Pooblaščen zdravnik je zdravnik specialista s področja medicine dela, ki opravlja preventivne zdravstvene preglede delavcev v skladu s posebnimi predpisi, sodeluje pri ocenjevanju tveganja na delovnem mestu, predlaga ukrepe za utrjevanje zdravja delavcev, ugotavlja in proučuje vzroke za nastanek poklicnih bolezni in bolezni v zvezi z delom itd.

V skladu z zakonom o varnosti in zdravju pri delu smo v Alpini v začetku leta 1999 pričeli sodelovati z doktorjem Janezom Dolencem in z njim junija 1999 tudi sklenili pogodbo o opravljanju zdravstvenih storitev. Janeza Dolenca smo izbrali zaradi ugodne ponudbe, zlasti pa je bilo odločilno, ker je pripravljen preglede opravljati v Žireh.

19. novembra po poteklo eno leto, odkar je glavčina pregledov prenesena v Žiri. Osebnostnim, da je to ugodno tako za delavce kot tudi za našo družbo, saj odpade marsikatera pot, delovni proces v Alpini pa dokaj nemoteno teče dalje.

V času odkar opravlja preglede doktor Janez Dolenc je bilo na preglede napotenih precej delavcev. V letu 1999 je bilo pregledanih: 29 delavcev vzdrževalne službe, 5 delavcev avtoprometa, 37 delavk modne šivalnice, 21 delavk športne šivalnice, 13 delavcev iz ostalih oddelkov (ki so bili določeni za pregled zaradi posebnih razlogov).

Skupaj je bilo opravljenih 105 pregledov.

V letu 2000 je bilo pregledano 5 delavcev iz avtoprometa, 11 delavk iz modne šivalnice, 7 delavk športne šivalnice, 44 delavk pri krojevalnici, 77 delavcev lahke montaže in 9 delavcev iz drugih oddelkov. Skupaj je bilo opravljenih 153 pregledov.

Konec novembra so pričeli s pregledi delavci iz športne montaže. Zanje se bodo pregledi nadaljevali še naslednje leto, do vključno marca. Po predvidevanjih naj bi bili nato na vrsti delavci sekalnice in šivalnice v Rovtah. Proti koncu naslednjega

leta naj bi opravili še preglede delavk iz Cola ter delavcev brizgane obutve. Ker so to oddelki z velikim številom zaposlenih, se bodo ti pregledi nadaljevali še daleč v leto 2002.

Pooblaščen zdravnik izda za vsakega delavca zdravniško spričevalo. V njem oceni ali delavec lahko opravlja svoje delo. V primeru, da so podane omejitve za delo se posvetujemo z oddelkovodjem, zdravnikom in tudi pooblaščenim delavcem zadalženim za varno delo. Zdravnik v določenih primerih delavcu da samo priporočila, ki naj bi ga po možnosti upoštevali. Nekateri delavci so napoteni tudi k svojemu izbranemu zdravniku, kjer nadaljujejo nadaljnje preiskave ali zdravljenje.

Mihaela Oblak

Prva tekma v svetovnem pokalu v biatlonu, prva zmaga za Alpino

30. novembra je bila prva tekma svetovnega pokala v biatlonu v Anterselvi. Tekma bi morala biti sicer v Hochfilzenu v Avstriji, ker pa tam ni snega, je bila prestavljena v Italijo. Zdenek Vitek reprezentant Češke in bivši mladinski svetovni prvak, ki že od mladih nog nosi Alpinine tekaške čevlje in opremo, je v najdaljši preizkušnji biatlona, to je na 20 km, dosegel prvo mesto. To je preizkušnja, kjer je zelo pomembno tudi dobro streljanje, saj vsak zgrešen strel pomeni veliko izgubo v končnem seštevku točk. Zdenek Vitek je dobro združil tek in streljanje ter zmagal. Izjemen rezultat je dosegel tudi slovenski reprezentant Tomas Globočnik, ki je ponovil doslej najboljši rezultat v svetovnem pokalu pri moških. Bil je četrti. To je velik uspeh, saj je premagal vso nemško reprezentanco in pa tudi Norvežana Halvarda Hanevolda, olimpijskega prvaka.

Za Alpino je bila ta prva tekma zelo uspešna, saj je bilo med prvo enajsterico kar pet tekmovalcev z našo opremo. Kot že

Čeh Zdenek Vitek je dosegel prvo mesto.

rečeno je bil Vitek Zdenek prvi, Tomas Globočnik četrti, Norvežan Hanevold Halvard osmi, Čeh Peter Garabik deseti in Janez Ožbolt enajsti.

Začetek za biatlonce z Alpinino opremo in s tem seveda za Alpino je vzpodbuden. Upamo na dobro sezono, še posebej za čim boljše uvrstitve na svetovnem prvenstvu, ki bo letos v začetku februarja na Pokljuki. Upamo, da bo sneg zapadel in da

bomo imeli enkratno priložnost, da si v živo ogledamo to prireditve.

Slovenska ekipa ima letos novega trenerja. To mesto je prevzel Čeh Tomáš Kos, ki je pred tem, prav tako pa tudi letošnje poletje na glavnih pripravah, treniral tudi Viteka Zdeneka.

Opremljamo skoraj petdeset tekmovalcev, ki imajo glede na dosežene rezultate možnost nastopati v svetovnem pokalu. Smo izključni opremljevalec za Slovenijo in Bolgarijo. Kot vemo z našimi čevlji tekmuje tudi olimpijska prvakinja Ekatarina Dafovska. In še zanimivost: Ekatarina je lani novembra postala tudi mamica, letos pa se je spet vrnila v belo areno in pričakuje dobre uvrstitve.

V teku na smučeh v letošnji sezoni opremljamo preko štiri-deset najboljših tekmovalcev iz kar desetih držav. Med njimi so najboljši Norvežani. Tudi v tej disciplini pričakujemo lepe uspehe. Omenim naj le Espena Bjerviga, ki je v pretekli sezoni zmagal v tekmi svetovnega pokala. Po mnenju norveških strokovnjakov za tek na smučeh

ima veliko možnosti za dobre uvrstitve tudi tekač Espen Emanuelson, dobitnik medalje na svetovnem mladinskem prvenstvu v pretekli sezoni na Slovaškem.

V tej disciplini je Alpina izključni opremljevalec slovenske reprezentance. Zanimive tekme v teku na smučeh bodo v decembru. Boljše uvrstitve naših pričakujemo predvsem v sprintih. Andreja Mali je tu dosegla dobre rezultate. Upamo, da bo tako tudi letos in da bo posegla po točkah svetovnega pokala. To je že uspelo Nataši Lačen.

Opremljamo tudi slovensko in slovaško ekipo tekačev v nordijski kombinaciji ter ekipo Slovenije za World Loppet in demo tekaško vrsto Slovenije.

Svetovno prvenstvo v nordijskih disciplinah (skoki, teki, kombinacija) bo letošnjo sezono februarja v Lahtiju na Finskem.

Zadnja leta se pojavlja tudi ski arc, nova zimska športna panoga tek na smučeh in streljanje z lokom. Evropski prvak v tem športu je Andrej Zupan.

Lojze Oblak

Podjetje je živ organizem

Letošnjo jesen sta bili za vodstvene delavce Alpine organizirani dve delavnici, na katerih so razpravljali o razvoju človeških virov in kreiranju novega tipa organizacije podjetja, ki se sproti odziva na zahteve poslovanja v prihodnosti. Delavnico o strategiji je vodilo podjetje Kline & Kline iz Ljubljane, o strategiji človeških virov pa Racio iz Celja.

Središče vsega dogajanja so ljudje, njihova kreativnost, uporaba lastnih talentov, njihova sposobnost pridobivanja in uporaba znanja, razvoj in delitev znanja, veščin in izkušenj. Ključna strateška vprašanja so po mnenju mag. Karmen Gorišek iz podjetja Racio:

Kje smo danes?

Kje želimo biti?

Kako pridemo tja?

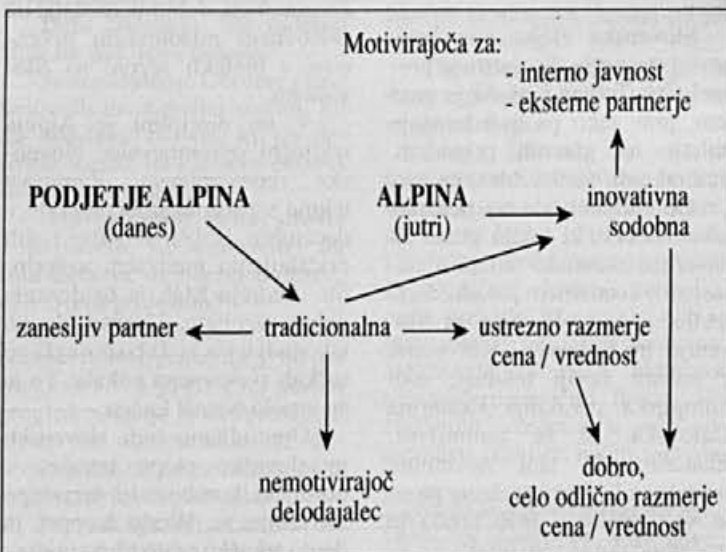
K strategiji človeških virov pa je treba še dodati:

– kakšne vrste znanj – veščin ljudi so potrebna za vodenje in podporo organizacije v prihodnosti, da bo lahko uresničila svoje poslovne cilje,

– kateri programi in iniciative človeških virov bodo potrebni za učinkovito ravnanje z zunanjimi pritiski in za »k povpraševanju« usmerjeni organizaciji.

Strateški cilji za razvoj do leta 2005

Podjetje Kline & Kline, ki je izvajalo delavnico, je zaključno ugotovitev v zvezi s strategijo Alpine ponazorilo v naslednji skici:

Izkazalo se je, da bo v naslednjem obdobju potrebno največ pozornosti posvetiti:

a) vlaganju v razvoj (razvoj poznanosti in ugleda, širitev in posodabljanje ponudbe, razvoj distribucije in prodaje in kadrovskega razvoja)

b) ohranjanju in učvrstitvi odnosov (stabilnosti poslovanja,

zanesljivosti, dobrih partnerskih odnosov, sedanjega cenovnega razreda – ustrezno razmerje cena/kakovost)

c) uvajanju novosti (uvajanje izdelkov in njihovega uvrščanja v višji cenovni razred, prodiranje na tuja tržišča, patentne inovacije v proizvodnji in ponudbi).

Na delavnici o strategiji človeških virov se je odprlo marsikatero vprašanje o pomenu človeških virov za uspešno poslovanje podjetja.

Zasnova strategije človeških virov

»Celovitost področja človeških virov je enako pomemben strateški dejavnik kot trg. Pred kadrovske specialiste ter vodstvo podjetij se postavljajo številni izzivi, ko govorimo o področju človeških virov,« je v gradivu za delavnico o strategiji človeških virov zapisala mag. Karmen Gorišek.

Povzemamo nekaj poudarkov iz dokumenta, ki je nastal na podlagi izvedene delavnice. Veliko pozornost bo potrebno nameniti:

- usposabljanju in izobraževanju zaposlenih
- povečanju kompetenc ključnih sodelavcev
- izkoriščanju timskega dela
- izboljšanju komunikacij in uvajanju informacijske tehnologije
- izboljšanju produktivnosti
- izpolnjevanju sistema odzivnosti in motiviranja posameznikov in skupin

Kultura podjetja

Je v današnjem okolju nenehna spreminjanja spoznana kot strateški dejavnik, zaradi katerega neupoštevanja pade največ – poslovno še tako odlično načrtanih procesov prenove. Vrednote, verovanja, norme v organizaciji določajo pravila igre v delovanju podjetja in zmožnost nenehne spreminjanja poslovne spretnosti in

vitalnosti. Kultura ni odvisna le od zaposlenih, temveč jo pogujejo tako stil vodenja in obstoječa tehnologija oziroma proizvodni proces, kot tržno okolje, v katerem deluje.

Rezultati kažejo, da kljub težavam oziroma nepriznanosti čevlarsko predelovalne industrije, prenasičenosti na trgu in izjemni napadalnosti tekmecev, Alpina premore toliko notranje energije, da se lahko pogumno spopade s spremembami na trgu.

Organizacija podjetja

Dokajšnje poenotenje mnenj o značilnostih, ki izhajajo iz organiziranosti podjetja kažejo na soglasje vodilnih o potrebni preobrazbi iz štabno-linjske v bolj ploščato, manj hierarhično vodeno organizacijo. Posodobitev formalne oblike daje osnove za drugačne tokove komuniciranja in opredelitve odgovornosti.

Zmožljivost zaposlenih

Prevladalo je mnenje, da med zaposlenimi še ni zadostnih spodbud za pripravljenost učenja in dejavnega sodelovanja pri uvajanju sprememb. Pozitivno pa izstopajo izkušnje in znanja nekaterih ključnih kadrov. Spremembe se kažejo v tem, da se večja števila delavcev, ki si želijo s študijem ob delu pridobiti višjo izobrazbo. Tudi delavci, ki delajo v proizvodnji, se izobražujejo.

kako POSLUJEMO

Sklepi nadzornega sveta, sveta delavcev, uprave, mnenja lastnikov, menagerjev, delavcev, sindikata...

Želimo biti podjetje zadovoljnih ljudi, ki v obliki timskega dela oblikujemo razvoj Alpine, izkoriščamo vse priložnosti za posameznike in izpolnjujemo poslovno strategijo Alpine tako, da bo Alpina uspešno profitabilno podjetje.

Kadrovska funkcija in sistem upravljanja s človeškimi viri

V Alpini je dobra organizacija dela in kadrovski sistem premalo razvit, kar pomeni, da ne morejo predstavljati opore tržno zastavljeni strategiji. Usmerjenost v manjše serije, specializacijo in visoko kvaliteto ob istočasnem največjem možnem nižanju stroškov in dvigu produktivnosti, zahteva posodobitev tako kadrovskega sistema kot oblik in vsebin kadrovske funkcije. Bolj je podjetje profitabilno, več vlaga v ljudi. Konkurenčno prednost danes dosegajo le okretna podjetja z zdravimi, ustvarjalnimi, motiviranimi in usposobljenimi delavci.

Vodstvo Alpine

Posnetki motivov menedžmenta kažejo na močno pripravljeno sodelovanje za doseganje poslovnih ciljev podjetja. Želijo, da Alpina postane močno profitno, podjetniško usmerjeno podjetje, ki bo razpoznavno tudi v tujini. Člani vodstvene ekipe imajo sorazmerno dovolj strokovnih znanj, ki jih želijo v podjetju porabiti in nadgrajevati. Z vnašanjem sprememb in upravljanja znanja, bi se ob večjem poudarku skupinskega (timskega) dela hitreje dosegali zastavljeni cilji. Odprto pa ostaja polje nadaljnega usmerjanja njihovega profesionalnega razvoja in krepitev skladnosti skupine (tima).

Vrednote zasnovane na delavnici:

- razvoj posameznikov
- življenjska priložnost – samouresničevanje
- uspešnost
- profitabilnost
- timsko delo
- razvoj novih proizvodov
- zadovoljni kupci – uspešnost prodaje
- radi delamo v Alpini

Nekaj trditev in misli razbranih iz uvodnega predavanja mag. Karmen Gorišek:

– Kadar govorimo o poslu, govorimo o ljudeh.

– Ljudje so dejavnik, pri katerem se kažejo rezerve pri poslovanju.

– Uspeh se kaže v formuli: znati x hoteti x moči. Če je kjerkoli »nič«, je rezultat znan.

– V podjetjih je izkoriščenih le en odstotek »možganov«, rezerva za boljše delo je v tem, da bolje izkoristimo znanje in zmožnosti zaposlenih.

– Pomembno je, da znamo pridobiti sposobne sodelavce, jih razviti in tudi obdržati.

– Nova vrednost ni več samo profit. Nova vrednost je merjenje delovnega človeškega kapitala.

– Človeški kapital je skrito znanje ljudi, to je tudi njihova intuicija, notranji glas. V Evropi je ta čut manj razvit oziroma premalo upoštevan. Strukturni kapital je kapital, ki je last podjetja. Uspeh pa je, če se čim več človeškega kapitala v podjetju pretvori v strukturni kapital.

– Kultura in njene vrednote v podjetju so pomembnejše kot strategija.

– V podjetjih, kjer ni usklajene kulture ravnanja s človeškimi viri, kjer se ne daje dovolj pozornosti ljudem, je uspeh (profit) mnogo manjši.

– Izobrazbena struktura ni več tako pomembna. Kvalifikacijska struktura je le pokazatelj, ne pa merilo.

– Dober vodja ne pove kaj in kako narediti. Pove cilj, nato oceni, če je ta dosežen.

– Dobri delavci hočejo samostojnost pri svojem delu. Pomembno pa je, da jih znamo motivirati.

– Podjetje je živ organizem. Tudi podjetje gre skozi strese, podobno kot ljudje.

– Raziskave so pokazale, da so preživela podjetja, kjer je vzpostavljeno timsko delo, kjer je dober pretok informacij, kjer so se zaposleni znali pogovoriti o konfliktih, kjer dana beseda nekaj velja.

– Odpiranje konfliktov je največji pogoj napredka.

– Vsak dan hodimo mimo mnogih stvari, pa jih ne vidimo. Če hočemo karkoli spreminjati, moramo znati dobro opazovati.

Jožica Kacin

Pogovarjamo se z Jernejo Kristan

Jerneja Kristan je pred dobrim letom končala Akademijo za likovno umetnost, smer industrijsko oblikovanje in se kot študentka Alpine kot pripravnica zaposlila v Alpini. Sredi meseca novembra je naredila strokovni izpit in sedaj jo čaka, upamo da dolga samostojna poklicna pot, polna svežih navdihov in idej. Da, Jerneja ima mnogo zamisli in ko pripoveduje o njih, iz nje vije nek poseben žar. Rada ima marsikaj in življenje jemlje z navdušenjem. »Človek mora biti v stiku s samim seboj. Če dela tisto, kar je v njem, bo gotovo naredil dobro. Toda ta stik je težko doseči, še težje pa obdržati. Vselej, ko najdemo tak stik nam pomaga, da lažje preživimo dan,« je pripovedovala Jerneja. Vsaka še tako preprosta stvar je zanjo izziv. Iz nje hoče narediti nekaj posebnega, nekaj nevsakdanjega, kar bi pritegnilo ljudi, kar bi jih razveselilo in jim popestrilo dan.

Mlada, samozavestna, ambiciozna, po drugi strani pa krhka, razmišljajoča umetniška duša. Mogoče pa je prav povezava obojega tisto, kar ji daje moč, da se v njej rojevajo zamisli in da jih bo znala tudi uresničiti.

Jerneja Kristan

Delo življenje: Kaj je delo industrijskega oblikovalca?

Jerneja Kristan: Industrijski oblikovalec oblikuje prostorsko v treh dimenzijah izdelke za široko porabo, ki se proizvajajo v industriji. To je zamisel celotnega izdelka z vsoto strukturo (notranjo in zunanjo zgradbo) in njegovo zunanjo podobo, ki ustreza funkcionalno in estetsko svojemu namenu z upoštevanjem celotnega ciklusa od izdelave izdelka do prodaje. Pri industrijskem oblikovanju je potrebno upoštevati možnosti proizvodnje, medtem ko ima unikat svoje značilnosti in je bolj osebno. Grafični oblikovalec pa se ukvarja ploskovno s slikovnim materialom na površinah v dveh dimenzijah (katalogi, plakati, znaki).

Delo življenje: Za vami je uspešno opravljen strokovni izpit. Kako se počutite?

Jerneja Kristan: Ne čutim kake posebne spremembe. Nič drugače ne bom delala. Še vedno na treh področjih (modna, športna in oprema prodajaln). Upam pa, da se bom res lahko posvetila oblikovanju novih modelov, saj mislim, da lahko na tem področju veliko naredim. Mogoče pa je strokovni izpit nekakšna prelomnica, od koder gre pa res zares.

Delo življenje: Skoraj eno leto ste bila pripravnica. V tem času ste spoznala Alpino. Kako se počutite v Alpini?

Jerneja Kristan: V času pripravništva sem bila lepo vključena v delo. S sodelavci smo se dobro razumeli. Vidim mnogo možnosti. Veliko je dela. Mislim, da se je do sedaj premalo pozornosti posvečalo novim modelom.

Delo življenje: Imate izobrazbo, s katero bi se lahko zaposlili marsikje. Kako da ste izbrali prav Alpino?

Jerneja Kristan: Čevljev me je vedno zanimal. Oblikovalka čevljev se mi je zdel idealen poklic. Zapravila sem za štipendijo v Alpini, saj sem doma v Žireh. Kljub temu priznam, da me je bilo malo strah, da bom omejena, da bom kot včasih pravimo »zabarikadirana v Žireh«. Slišala sem tudi nekatere negativne komentarje v zvezi z Alpino. Ko sem prišla sem in se srečala s sodelavci, sem ugotovila nasprotno. Prvi stik z mano je bila kadrovska služba in mentor Aleš Dolenc. Tako sem že v začetku dobila podporo z odprtim in v bodočnost usmerjenim razmišljanjem. Z optimizmom sem nadaljevala in bila zadovoljna tudi s sodelavci. Mogoče so se nekatere stvari v Alpini spremenile tudi zato, ker je veliko mladih.

Delo življenje: Ste zadovoljni? Vidite v Alpini svoj razvoj in napredek?

Jerneja Kristan: Zaenkrat ga. Vidim mnogo možnosti. Veliko je dela. Svojo vlogo, ki je zame tudi velik izziv, vidim predvsem v tem, da bi oblikovala modele, ki jih nima nihče drug. To bi bil za Alpino prepoznaven model. Kupci bi vedeli, da ga lahko dobijo le v Alpini. S takimi izdelki bi imeli veliko prednost pred konkurenco. Pri tem imam v mislih tako modne kot športne čevlje.

Delo življenje: Je čevljev torej vaš izziv?

Jerneja Kristan: Čevljev se mi zdi že od nekdaj zanimiv. Je tudi ogledalo človeka. Čeprav majhen, je zelo pomemben. Človeku lahko zelo pokvari izgled oziroma njegov imidž. Ko vidim nekoga, ki nima ustrezne obutve, si o njem ustvarim določeno mnenje.

(nadaljevanje na 16. strani)

Pogovarjamo se z Jernejo Kristan

(nadaljevanje s 15. strani)

Delo življenje: Torej, je za vas zunanost pomembna.

Jerneja Kristan: Pravijo, da je važno le, kakšen je človek v notranjosti. Kljub temu vsi vemo, da je zunanost tista, ki pritegne. Je že tako, da je človekov zunanji izgled, obleka, obutev, pomembna. Bistvo vsega sta še zmeraj dva nasprotna pola: moški in ženska in privlačnost med njima. Vsi se vrtimo v tem krogu. Prvi stik med ljudmi je zunanji, šele potem lahko nekoga spoznamo tudi po značaju, duši. Ko nekoga zagledamo, vidimo tudi obleko in obutev, ki jo nosi. Čevljev je tisto, kar podzavestno zaključuje celoto. Če nimamo dobrega čevlja, je nekaj narobe. Velikokrat ljudje niti ne bodo opazili, kaj je narobe in zakaj ni skladnosti, toda nekaj na človeku moti.

Delo življenje: Se boste torej predali čevljev?

Jerneja Kristan: Zaenkrat mislim tako. Toda, če bi se pri tem delu počutila utesnjeno, imam še mnogo drugih zamisli. Rada delam z modo, saj je ta povsod; tudi v stanovanju, tudi v pohištvu. Moda je način življenja. Pri čevlju bom tako dolgo, dokler bom čutila, da živim, da uredničujem svoje zamisli, hotenja. Ne bom se ozirala na drugo (npr. vrnitev štipendije).

Delo življenje: Kakšne so bile vaše dosedanje naloge v Alpini?

Jerneja Kristan: Na modni sem oblikovala modele. Takoj na začetku pripravništva sem se vključila v Crispin program.

Delo življenje: Vidite v tem programu možnosti za boljše in poenostavljeno delo?

Jerneja Kristan: To je program za oblikovanje modelov na računalniku. Je nekaj novega. Zame je tak način dela zelo učinkovit, saj ob tridimenzionalni predstavitvi na računalniku lahko točno vidimo, kako bo izgledal model. Mislim, da bomo morali prednosti tega programa še bolj izkoristiti in vpeljati v sistem sedanjega dela. Tudi pri izboru modelov lahko en model preko računalnika predstavimo in izbiramo v različnih barvah. Modeli bi bili lahko narejeni le na računalniku, kjer lahko spreminjamo barve in tudi linije modelov. Možno je tudi predstavljanje modela iz enega kopita na drugega.

Delo življenje: Vrniva se k modelom, ki ste jih oblikovali. So bili tudi izdelani?

Jerneja Kristan: Za sezono pomlad poletje sem oblikovala kar precej modelov. Nekaj je bilo tudi narejenih. Za končno predstaviti

Modeli, ki jih je zasnovala Jerneja Kristan

veno kolekcijo so bili izdelani trije modeli. Vzorec enega čevlja smo tudi zaščitili. Nekaj neizbranih modelov je tudi takih, za katere imam občutek, da bi se prodajali. Škoda, da so bili spregledani.

Delo življenje: Delali ste tudi za športni program.

Jerneja Kristan: Za športni program sem delala grafično opremo. Na treking programu sem za vse štiri vrste čevljev oblikovala znak, ki predstavlja vrsto čevlja. Zamisel je moja, podlago imajo v različno visokih hribih. Znaki se lahko tudi dopolnijo za nove vrste čevljev. Da se graditi naprej. Razmišljam, kako bi se na čevljev to še bolje vklapljal. Uporaba znaka se pojavlja povsod. Vključila sem jo tudi v obsejne etikete, ki sem jih naredila za vse štiri vrste čevljev.

Delo življenje: Imate že kakšne ideje?

Jerneja Kristan: Seveda, mnogo je zamisli. Naj povem en primer. Že sama uporaba teh znakov je mož-

na na različnih delih čevlja, v različnih tehničnih in estetskih rešitvah. Želim namreč, da se dvigne estetski izgled čevlja. Na raznih srečanjih slišim pripombe, da so čevlji na športnem programu sicer kakovostni, toda manjka jim t.i. »final touch«, to je tisti zares lep končni izgled. Rada bi dosegla, da teh pripomb ne bi bilo več. Tudi za oblikovanje modelov imam zamisli, vendar ne vem, če bo čas za vse.

Delo življenje: Lahko poveste še kaj. Kje vidite v Alpini še nezaorano ledino?

Jerneja Kristan: Razmišljam tudi o tem, da bi morali modnim čevljev dodati še kak modni datek. To bi bil lahko pas, zaplestnica, denarnica iz usnja .... Nekaj majhnega, vendar takega, da bi kupca ali partnerja lahko razveselili ob raznih priložnostih kot so prazniki, razne akcije ali pa kar tako. Darilo mora biti sicer poceni, vendar kakovostno in uporabno, vklapljati se mora z modnimi zapovedmi.

Skratka biti mora tako, da ga je kipec vesel.

Delo življenje: Vaša seminar-ska naloga ob strokovnem izpitu je bilo stojalo za čevlje.

Jerneja Kristan: Izgled in kakovost čevlja je zelo pomembna, vendar pa to ni vse. Potrebno ga je prodati. To pa pomeni tudi, da ga moramo znati pravilno predstaviti. Na vprašanje, kako predstaviti izdelke, sem odgovorila s stojalom za čevlje.

Delo življenje: Jerneja, pogovarjali ste o delu, izobraževanju, zamislih ... Kako pa izkoristite svoj prosti čas?

Jerneja Kristan: Sem človek, ki rabi kisik in mnogo gibanja, da se lahko energija normalno pretaka skozi telo. To pa mi daje šport, od hoje, rolanja, teka, kolesarjenja, tako rekoč vse, kar prinaša posamezni letni čas. Sprostitev na svežem zraku mi pomaga do novih zamisli, tako za delo kot tudi za življenje. Rada imam debate, razprave, včasih tudi nepomemben sprostilni »čvek« dobro dene. Zanima me astrologija in vse kar mi je dostopno iz tega področja, kar posrkam vase. Vedno pa imam čas za nečaka Maja. Včasih si naredim kakšno oblačilo, nakit. Vse tudi poslikam, naredim razne dekoracije v hiši, sobi. Vedno nekaj preurejam, slikam po stenah... Rada tudi pišem. Imam neke svoje izreke, posvetila, pesmice. Naredila in napisala sem že kup drobnih stvari za prijatelje, znance, za točno določene osebe. Pri vsaki taki stvari pa imam pred seboj misel, da mora izdelek ustrezati značaju tistega, kateremu je namenjeno.

Jožica Kacin

Sodelavca Vilija Kogovška ni več med nami

..... saj smrti ni,
le drugačne so poti,
drugačna luč,
drugačni kraji,
drugačne ljubljene vezi.
(Minka Korenčan)

Kako neizprosno je življenje, se največkrat zavemo šele ob smrti. In onemeli smo ob novici, da našega sodelavca Vilija Kogovška, ki je še pred nekaj dnevi prišel na delo, poln vedrine in zagnanosti, ni več med nami.

Viljem Kogovšek je bil rojen julija leta 1957. Že v mladosti je skušil grenkobo življenja, saj mu je že zgodaj umrl oče in mama se je s petimi otroki sama prebijala skozi življenje. Toda to Viliju ni vzelo volje. Bil je nadarjen

učencem in po osnovni šoli se je odločil za gimnazijo. Po končani srednji šoli je odšel na fakulteto v Ljubljano. Vendar življenjska pota so nepredvidljiva in Vili ni zbral dovolj moči, da bi študij zaključil.

V Alpini se je zaposlil 13. marca 1986. Začel je v oddelku termoplastov. In v tem oddelku se je končala tudi njegova delovna in življenjska pot. Ko je prišel v ponedeljek zjutraj na delo, ni nihče slutil, da je bilo zadnjič.

Bil je dober in prizadeven delavec. Delo, ki mu ga je dovoljevalo njegovo zdravstveno stanje, je opravljal zanesljivo in natančno. Vedno je bil pripravljen priskočiti na pomoč. Svoj življenjski smisel je iskal tudi v športu.

Sedaj pa Vilija ni več. Kako težko se je sprijazniti z resnico, pogrešali bomo njegov nasmeh, prijazno besedo. Toda tudi smrt je del življenja in tisti, ki ostajamo, moramo biti močni. Vilijevim domačim izrekamo iskreno sožalje.

Darinke Marolt ni več med nami

Ne boš iskal tišine, več steza in ne več molka večnega gora, ne boš v naročju zeleneče ruše, šepet poslušal svoje duše.

(Alojz Gradnik)

V zadnjih novembrskih dneh je med nas, predvsem pa med delavce iz obrata Rovte odjeknila vest, da naše sodelavke Darinke Marolt ni več.

Darinka Marolt, rojena leta 1949, je med sodelavce v obrat Rovta prišla pred sedemnajstimi leti, decembra 1983. Čeprav je bila prodajalka, in je v tem poklicu delala kar dobrih 16 let, se je skupaj z možem preselila iz Logatca v svoj rodni kraj in se zaposlila v našem obratu v Rovtah. Z možem sta zgradila hišo. Imela sta hčerko in sina, katerima se je Darinka z vso ljubeznijo razdajala.

Z vsemi v obratu se je dobro razumela, bila je sodelavka in prijateljica, ki je znala tolažiti in priskočiti na pomoč, kjer je bilo potrebno. Svoje delo na pripravi zgornjih delov je Darinka opravljala prizadevno in marljivo.

Nismo verjeli, da Darinka ne bo premagala bolezni, da ne bo več mogla stati ob strani svojima otrokoma, ki sta si že ustvarila svoje gnezdo, se veselili z vnukinjo. Darinka je rada zahajala v naravo. Ljubila je samotne sprehode po soncu v suhem jesenskem listju. In prav jeseni smo se morali od drage sodelavke za vedno posloviti.

Človek ni mrtev dokler živi v spominu drugih. Darinka bo tako za vedno ostala med nami. Neizmerna je bolečina, a življenje teče dalje. Vsem njenim domačim izrekamo globoko sožalje.

Frančiški Erznožnik v slovo

V drugi polovici oktobra smo se za vedno poslovili od naše dol-

goletne delavke in upokojenke Alpine Frančiške Erznožnik.

Rojena je bila leta 1929 v Žireh. Že zelo zgodaj je morala poprijeti za delo doma. Življenje v takratnih časih je bilo zelo težko. Da bi zmogla živeti od dela lastnih rok, se je poleti leta 1949 zaposlila v Alpini. Ves čas je delala v montažnih oddelkih. Pri delu je bila vedno prizadevna in pridna. Z leti dela se je priučila in je obvladovala večino faz v montažnih oddelkih. V življenju se je naučila skromnosti in taka ostala vedno. Dolgo časa je

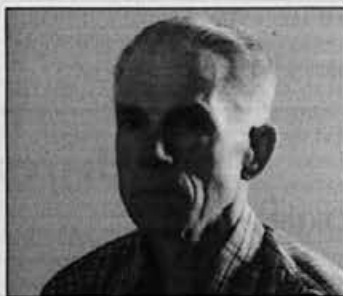
živela sama. Junija leta 1980 se je upokojila.

Tudi po upokojitvi je živela samostojno življenje, dokler ni našla življenjskega sopotnika in skupaj sta premagovala samoto in bila drug drugemu v oporo.

Toda kaj, ko je v življenju posameznika vedno le malo lepih, sončnih dni. Tudi Frančiška je tako ob hudi bolezni počasi pešala. In prišlo je poslednje slovo.

Delavci Alpine in upokojenki Frančiške ne bomo pozabili. Vsem, ki ste jo imeli radi in bili z njo pa izrekamo globoko sožalje.

Alojzu Demšarju v slovo

Kakor da smrt noče nehati kositi v vrstah naših upokojencev. Za vedno smo se morali posloviti tudi od našega upokojenca Alojza Demšarja, doma iz Dobračeve.

Rojen je bil leta 1924 na Hotovljah v Poljanah. Takoj po osnovni šoli je obiskoval obrtno šolo za kvalificiranega čevljarja.

V Alpini se je zaposlil novembra leta 1951 leta. Kot kvalificiran delavec je najprej delal na normiranih delih v montažnih oddelkih. Leta 1961 pa naredil izpit za visokokvalificiranega čevljarja.

Decembra leta 1970 je bil premeščen na delovno mesto vodje zbiralnice in kasneje je glede na pridobljene delovne izkušnje in kvalifikacijo pričel opravljati zahtevnejše delo kontrolorja gotovih izdelkov. Alojz Demšar se je upokojil februarja leta 1984.

Na Dobračevi sta si skupaj z ženo ustvarila dom in skrbela za njune tri otroke. Tudi po upokojitvi je z ženo živel na svojem domu, a prišla je bolezen.

V življenju pa je vedno tako, da dokler ostaja upanje, upamo. Sedaj pa tudi tega ni več. Ostal je le spomin.

Družini pokojnega Alojza Demšarja izrekamo ob smrti iskreno sožalje.

Poslovili smo se od Ivane Kavčič

Ivana Kavčič je bila rojena leta 1918 v Žireh. Kasneje jo je življenje zaneslo v Gorenjo vas, kjer je od leta 1939 dalje delala pri raznih domačinih, šele kasneje – oktobra leta 1961 je pričela z delom v tedanjem »Čevljarju« v Gorenji vasi.

Tudi, ko se je Čevljar leta 1965 priključil Alpini, je Ivana Kavčič ostala zvesta svojemu podjetju in nadaljevala delo v obratu v Gorenji vasi. Vso delovno dobo je opravljala delo snažilke, dokler se ni februarja leta 1974 upokojila.

Delavci in upokojenci obrata Alpine iz Gorenje vasi se Ivane Kavčič spominjajo kot vestne in natančne pri opravljanju svojega dela. Po upokojitvi je živela mirno upokojsko življenje, kot ji ga je nudilo bivanje v bloku. Svoje družine ni imela, vendar si je kljub temu z drobnimi radostmi krajšala čas. Verjetno pa kot vsakemu pa tudi njej kdaj ni bilo lahko.

Sedaj je vse hudo odšlo, v začetku novembra smo se od Ivane Kavčič za vedno poslovili, ostala nam bo še dolgo v spominu. Svojecem naše upokojenke Ivane pa ob tej priliki izrekamo iskreno sožalje.

Janeza Lamovca ni več med nami

Poslednje slovo smo v mesecu novembru izrekli tudi dolgoletnemu delavcu in upokojencu Alpine Janezu Lamovcu, rojenemu leta 1936 – doma iz Goropek pri Žireh.

Janez Lamovec je po osnovni šoli obiskoval poklicno čevljarško šolo. Z dokončano šolo za kvalificiranega čevljarja je najprej v Alpini delal od avgusta leta 1953 do februarja leta 1957, ponovno pa je pričel delati februarja leta 1958.

Vsa delovna leta je večinoma delal v montažnih oddelkih, nekaj časa tudi pri izdelavi rockport obutve. Svoje delo je opravljal resno in s polno mero odgovornosti.

Poleg zaposlitve v Alpini je Janez Lamovec skrbel družino in za domačijo v Goropekah, na kateri je po upokojitvi še bolj z veseljem in vestno delal.

Upokojil se je leta 1992. Ne da bi se zavedal, ga je bolezen počasi pričela glodati in ga mnogo prekmalu iztrgala iz vrst naših upokojencev. Vsi, ki smo Janeza Lamovca poznali, ga bomo ohranili v dobrem spominu, njegovi družini pa izrekamo iskreno sožalje.

Albinu Mlakarju v slovo

V prvih novembrskih dneh smo se za vedno poslovili od našega dolgoletnega delavca in upokojenca Alpine Albina Mlakarja, rojenega februarja leta 1930 v Žireh.

Albin Mlakar je po osnovni šoli obiskoval obrtno šolo. V Alpini je leta 1950 pričel delati kot kvalificiran čevljar. Po odsluženem vojaškem roku se je ponovno zaposlil v

Alpini oktobra 1952. Večinoma je delal na kvalificiranih delih v montažnih oddelkih, predvsem v sekalnici, leta 1967 je uspešno opravil tudi izpit za visoko kvalificiranega delavca.

S svojim pridobljenim znanjem, predvsem pa izkušnjami, je delo v montažnih oddelkih opravljal kakovostno, tako da so se mnogi mlajši rodovi od njega naučili pravilne tehnike dela. Ves čas je skupaj z ženo skrbel tudi za svojo kar številno družino.

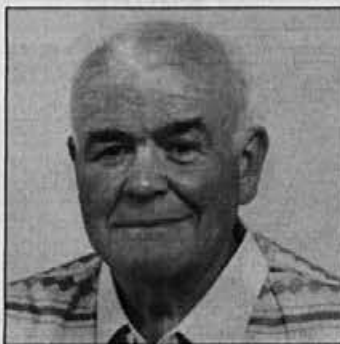
Toda leta hitro minejo. Albin Mlakar je odšel v pokoj leta 1988 in doma zaživel mimo življenje upokojenca.

Sedaj smo se poslovili od našega delavca in upokojenca Alpine Albina Mlakarja.

Njegov boj je končan.

Delavci in upokojenci Alpine bomo Albina Mlakarja še dolgo ohranili v lepem in trajnem spominu, družini umrlega pa izrekamo globoko sožalje.

Vladimirju Pivku v poslednje slovo

Vladimir Pivk je bil rojen junija leta 1933 in je po končani osnovni šoli obiskoval poklicno čevljarstvo šolo, kasneje je opravil strokovni izpit za visokokvalificiranega delavca, srednje tehnično čevljarstvo šolo v Kranju je končal leta 1974.

Vladimir Pivk se je prvič srečal z delom v Alpini junija leta 1950, s krajšo prekinitevijo pa delo v Alpini nadaljeval novembra leta 1953.

Kot kvalificiran čevljar je najprej opravljal normirana dela v montažnih oddelkih, kasneje je bil planer proizvodnje, nazadnje je opravljal delo vodje službe za planiranje proizvodnje.

Upokojil se je leta 1990. Kakor da smo se še pred kratkim srečevali v prostorih Alpine, pa vendar je od upokojitve Vladimirja Pivka preteklo že deset let.

Na videz mirno upokojensko življenje, mu je že prav kmalu pričela najedati huda bolezen.

Vsi smo že upali, da je bolezen premagana, pa vendar ni bilo tako. Še z večjo močjo je udarila.

Sedaj ni več težkih ur. Je le bolečina, ki ostaja ob smrti dragih ljudi. Vladimirja Pivka ni več med nami. Nekdanji delavci in upokojenci Alpine ga bomo ohranili v res lepem in dobrem spominu, vsem svojcem pa izrekamo globoko sožalje.

Francu Mlinarju v slovo

V prvih dneh decembra nas je presenetila vest, da se je iz vrst upokojencev za vedno poslovil Franc Mlinar, rojen leta 1925, doma iz Dobračeve.

Kot kvalificiran čevljar se je leta 1950 zaposlil v Alpini in na različnih delih v montaži delal več kot deset let. Zanimalo pa ga je delo pri

vzdrževanju strojev. Odločil se je za prekvalifikacijo in bil razporejen na delo kovača in mehanika.

Toda kruta usoda mu je poleti leta 1961 prekrizala mnogo življenjskih ciljev in načrtov. Po hudi nesreči je ostal invalid, odvisen od hoje z opornicami. Tako je bil leta 1963 invalidsko upokojen.

Ob težkih trenutkih njegove nesreče mu je ob strani stala njegova žena, ki je morala biti močna za moža in štiri majhne otroke. Kljub invalidnosti je znal poiskati lepe stvari, ki mu jih je nudilo življenje.

Srečevali smo ga, ko se je s svojim prilagojenim vozilom prevažal po Žireh. A življenje ima svoje zakone. Nekako neopazno se je bolezen prikradla tudi v Francovo življenje in kljub volji, da bi jo premagal, je moral oditi.

Kljub temu pa naš upokojenec ostaja z nami. Vsem svojcem izrekamo iskreno sožalje.

Kadrovske novice

Oktober

Na področju zaposlovanja je bil oktober eden bolj razgibanih mesecev v letu 2000, saj se je na novo zaposlilo šest delavcev, z delom pa je prenehalo kar devet delavcev.

Delovno razmerje smo sklenili z naslednjimi delavci: Muharemom Smailagićem, vodjem proizvodnje in tehnologije, Alešem Jurca – vodjem razvojno raziskovalne skupine, Kristino Oblak in Matejem Jurca, ki sta se zaposlila kot pripravnika, Matejo Bunderla – prodajalko v prodajalni Ljubljana V. in Marijo-Darjo Žgavec – prodajalko v prodajalni Logatec.

V oktobru so z delom prenehali: Simon Selak iz sekalnice, Igor Trček in Aleksander Brenc iz lahke montaže, Uroš Oblak iz montaže športne obutve, Romana Lapajne iz šivalnice športne obutve, Andreja Seljak iz oddelka termoplastov, Anton Kastelec iz

vzdrževalne službe, ki odhaja v pokoj in Marinka Bradeško iz obrata Gorenja vas in Stanka Škvarč iz obrata Col.

November

V mesecu novembru 2000 se na novo ni zaposlil noben delavec.

Imeli pa smo kar pet prenehanj delovnih razmerij in sicer: Janja Oblak iz prodajalne Logatec, Martina Jereb, ki odhaja v pokoj in Darinka Marolt zaradi smrti – obe iz obrata Rovte, Dušan Fakin iz lahke montaže in Helena Dolenc iz marketing službe.

December

V prvi polovici meseca decembra 2000 je zaradi odhoda v pokoj svojo delovno pot v Alpini zaključil Marijan Podobnik iz končne kontrole. Decembra je svojo življenjsko pot zaključil tudi Viljem Kogovšek.

Irma Dolenc

Atleti uspešno zaključili sezono

Atletska sezona je bila za žirovske atlete zelo uspešna. Vključitev šolskega društva Tabor v Atletsko zvezo Slovenije ter preko osemdeset osvojenih odličij doma in v tujini, je tekmovalni kot organizacijski uspeh. Najpomembnejše je bilo tekmovanje v Nemškem Bergnu, kjer sta na svetovnem prvenstvu v gorskem teku uspešno nastopila Peter Lamovec in Matic Mlinar. Preko sezone smo še štirikrat na-

stopili za državno reprezentanco v italijanskem Bellunu, v nemškem Sasbachwaldnu, v avstrijskem Wolfsbergu ter madžarskem Zalaezerszegu. Matjaž Kosmač je na državnih prvenstvih osvojil šest odličij in bil nominiran na izboru najboljših atletov in atletinj Slovenije. Pohvaliti velja tudi ostale, ki so prav tako dosegli lepe rezultate.

Borut Malavašič

Ob upokojitvi

Iz naše delovne sredine odhaja v pokoj dolgoletni sodelavec Anton Kastelec iz vzdrževalne službe, Martina Jereb – iz obrata Rovte in Marijan Podobnik iz končne kontrole. Ob prehodu

v tretje življenjsko obdobje jim želimo mimo in zadovoljno življenje, predvsem trdnega zdravja, polno optimizma in dobre volje, da bi znali v drobnih stvareh najti lepoto vsakdana.

Tudi v Žireh lepo proslavili dvestoto obletnico Prešernovega rojstva

Miha Naglič, uvodni govor

Tudi Žirovski kulturniki so se spomnili dvestote obletnice rojstva dr. Franceta Prešerna. Tako so v soboto, 2. decembra v dvorani Svobode pripravili proslavo, na kateri so nastopili vsi delujoči pevski zbori Žirov, zaigrala pa sta tudi Pihalna godba Alpine in kvartet kljunastih flavt. Uvodni govor je imel publicist Miha Naglič. Spomnil je, da imamo tudi med Žirovci Prešernove nagradence. Nagrado za življenjsko delo za področje likovne umetnosti je leta 1967 prejel Maksim Sedej. Tomaž Kržišnik, Vladimir Kavčič (Žirovec po očetu) in Marija Novak-Tršar so prejeli nagrade Prešernovega sklada, Janez Sedej Anton Jobst, in Tomaž Kržišnik pa Prešernovo nagrado Gorenjske. Študentsko Prešernovo nagrado so prejeli tudi nekateri žirovski študentje. Pred nekaj dnevi sta dve pomembni nagradi prejeli tudi dve

žirovski rojakinji, in sicer: dr. Marija Stanonik, Murkovo priznanje za posebne dosežke na področju etnologije, in Andreja Mlinar, Šventnerjevo priznanje za vodenje knjigarne konzorcij v Ljubljani.

Na proslavi je bila na ogled tudi patinirana mavčna kopija prve kiperske upodobitve pesnika Franceta Prešerna. Avtor te upodobitve je Franc Ksaver Zajec (1821–1888), po prednikih žirovski rojak in prvi akademsko izobraženi kipar med Slovenci. Prikazani odlitek hrani v svoji galeriji dr. Zdravko Krvina, bronasti odlitek pa je bil odkrit v nedeljo, 3. decembra na dvestoto obletnico Prešernovega rojstva, v njegovi domači hiši v Vrbi.

Za popestritev programa je Prešernove pesmi recital dramski igralec Tine Oman, član Prešernovega gledališča v Kranju.

Za nami je še en kulturni dogodek, ki je marsikomu polepšal sobotni večer. Da je bilo tako se moramo zahvaliti vsem Žirovcem, ki se trudijo, da je kultura v Žireh živa, da lepa govorjena, zaigrana in peta pesem ostajata del nas in nas spremljata. Naj še naprej velja geslo, ki ga je ob koncu govora izrekel Miha Naglič: »Žirovski kulturniki častimo spomin Prešerna z dejanji. Berimo Prešerna, ostanimo prešerni!«

J.K.

Študent naj bo!

Študentski prostor je premajhen. Foto: Polona Mlakar

Kot vsako leto je tudi letos Klub žirovskih študentov sklical redno letno skupščino kluba. Ta je bila že šesta po vrsti in je bila na martinovo, t.j. 11. novembra. Na skupščini smo pregledali in ocenili delo kluba v preteklem študijskem letu. Največ smo se pogovarjali o dveh pereh zadevah in volili novo vodstvo.

Prva zadeva je povezana z dijaki. Ti v Žireh nimajo svojega kluba, ki bi jih povezoval v njihovih skupnih dijaških interesih. Večina študentskih klubov po Sloveniji ima med svojimi člani tudi dijake, zato menimo, da bi bilo potrebno v Žireh tudi v tej smeri kaj storiti. Dijake bi morali povezati, jim nuditi določene

ugodnosti, saj bodo tudi oni nekoč študentje.

S tem pa nastane tudi druga težava. Klub ima svoj prostor na Loški 29, to je v stavbi doma upokojeincev, in sicer v zgornjih prostorih. Prostor, v katerem je računalniška oprema, je zaradi želje po širitvi kluba premajhen in ne ustreza potrebam kluba.

Glade na dejavnost društva in število mladih, ki so v klubu, si želimo pridobiti nove prostore, ki bodo služili nadaljnemu delovanju in širitvi kluba. Upamo, da bo imela tudi občina pri tem kaj posluha in nas podprla, saj je delovanje kluba v dobrobit celotnega kraja.

Rok Klemenčič

Nagrjena kolekcija Lintvern, desno tudi druga nagrada, čevljarški stol

Izbrani turistični spominki Občine Žiri za leto 2000

Turistični spominek spominja na določeno okolje in ga hkrati promovira; predstavlja identiteto kraja in njegove razvojne značilnosti. Lahko predstavlja celoten kraj ali le posamezen njegov del, zgodovino ali sodobnost, lahko so z njim predstavljena posamezna za kraj pomembna znanja ali ljudje. Danes je v svetu uveljavljeno spoznanje, da je turistični spominek nenadomestljiv del turistične ponudbe.

V preteklem letu je občina Žiri skupaj s Turističnim društvom Žiri pristopila k izdelavi osnovnega turističnega propagandnega materiala; vodnik po Žireh, zemljevid in zloženka. S projektom razpisa za izbor najlepšega turističnega spominka, denarnimi nagradami ter razstavo smo želeli vplivati na trgovino, gostinstvo, druge turistične delavce ter seveda na končnega porabnika – kupca, tako, da je izbran in nagrajen turistični spominek enakovreden sestavni del celovite turistične ponudbe Žirov.

Izmed turističnih spominkov, ki so prispeli na javni razpis, smo denarno nagradili prve tri, ki so po oceni komisije najbolj ustrezali razpisnim kriterijem in dosegli največje število točk. Tako smo podelili 150.000 tolarjev spominku s šifro Lintvern, (avtor Janža d.o.o.), ki je od sedemindvajsetih možnih točk dosegel petindvajset točk. Komisija je bila enotnega mnenja, da je spominek odlično oblikovan, predstavljene so

različne možnosti uporabe v različnih cenovnih razredih, podprt je z legendo. Drugo mesto in nagrado 80.000 tolarjev je z dvaindvajsetimi točkami dosegel izdelek avtorja Vaneta Moleta. Tretje mesto pa je pripadlo izdelku Marka Mrlaka, z dvajsetimi točkami. To sta miniaturi žirovskega čevljarškega stola. Čevljarški stol v Žireh prav gotovo zasluzi mesto turističnega spominka. Razliko dveh točk je drugo uvrščeni dosegel s celovitejšo predstavitvijo in ugodnejšo ceno. Komisija je bila mnenja, da bi veljalo poskusiti z izdelkom v naravni velikosti. Za izdelavo čevljarških stolov v naravni velikosti se je odločil Marko Mrlak.

Avtorji nagrajenih turističnih spominkov so z občino Žiri in Turističnim društvom Žiri podpisali pogodbo, ki ureja avtorstvo in relacije v zvezi z dobavo in distribucijo spominkov. Izdelki so s tem pridobili naziv »Turistični spominek občine Žiri 2000«, znak v zlati, srebrni in bronasti barvi.

Turistični spominki bodo v prodaji v mesecu decembru, oziroma ko bo zagotovljena ustrezna začetna količina. Tako boste lahko svoje prijatelje in poslovne partnerje obdarovali z edinstvenimi izdelki, ki nastajajo z ljubeznijo, pod vplivom žirovske kulture in tradicije.

Manja Pivk

Žirovske klekljarice se predstavljajo doma in v tujini

Že od julija letošnjega leta potuje po Sloveniji razstava z imenom: »Klekljane mojstrovine Slovenije.« Razstava je nastala kot odgovor na vabilo OI DFE, mednarodne organizacije za klekljano in šivano čipko, ki je Združenje slovenskih klekljaric povabilo, da se predstavi na njenem 9. kongresu v Lundu na Švedskem. Kongres je bil od 4. do 6. avgusta 2000. Udeležila se ga je tudi etnologinja mag. Tadeja Primožič. Slovenija se je predstavila kar na širini najstih panojih. Strog organizacijski odbor je za predstavitev izbral tudi čipke žirovskih klekljaric. Tako so na

razstavi sodelovale: Marija Kavčič, Vida Klemenčič, Silva Kolenc, Marija Mohorič, Iva Sobočan, Lojzka Stanonik, Tončka Stanonik, Osnovna šola Žiri in Galerija A. Primožič 1888.

Mojstrovine so prvič predstavili letošnjega julija v Brežicah in Železnikih, nato avgusta v Kendovem dvorcu v Idriji, svoje popotovanje pa so novembra končale v Etnografskem muzeju v Ljubljani. Poznavalci so ocenili, da je v njih združeno vrhunsko znanje klekljarstva in da take predstavitve slovenski prostor še ni imel.

J.K.

Dr. Marija Stanonik prejela Murkovo nagrado – najvišje priznanje na področju etnologije

Dr. Marija Stanonik

Skoraj vsi Žirovci poznamo dr. Marijo Stanonik. Čeprav živi v Ljubljani se rada vrača v svoj rodni kraj. Pride zato, da obiše svoje domače, največkrat pa obisk izkoristi tudi delavno. S svoje strokovne plati skuša čim bolj spoznati svoj kraj in njegovo ime ponesti v svet. Ne samo želi; za to je tudi mnogo storila, saj je Žiri in Žirovce s svojimi znanstvenimi in strokovnimi prispevki približala mnogim, ki nas brez tega ne bi poznali ali pa bi o nas vedeli precej manj. Dr. Marija Stanonik je bila nekaj časa zaposlena tudi v Alpini in čeprav je od tega minilo že več kot 30 let, še vedno čuti pripadnost podjetju.

In obuta v Alpinine čevlje, je 21. novembra prejela tudi Murkovo nagrado, ki jo slovensko etnološko društvo podeljuje za posebne dosežke v etnologiji (veda o vsakdanjem življenju). Eno izmed štiri področij, ki so bile povod za tako visoko priznanje, je bila tudi, kot so zapisali v obrazložitvi, monografska obdelava rodnih Žirov. In kot je povedala za Dnevnik: »Žiri so moja ljubezen. Za magistrsko nalogo sem izbrala promet na Žirovskem. Štiri matere ena ljubezen, je knjiga, ki sem jo napisala na podlagi pism različnih ljudi ene rodbine v Žireh. Obdelala sem čipkarstvo na Žirovskem, čevljarstvo kot oddolžitve očetu, ki je bil čevljar v Alpini in tudi vsem ostalim žirovskim čevljarjem. Tudi o prehrani na Žirovskem sem pisala, pa o nabiralništvu in o Žirovcih v slovenski literaturi.« Da Žirovci to znamo ceniti, dokazuje Muzejsko društvo, saj ji je že spomladi ob praznovanju 30-letnice, podelilo diplomu o častnem članstvu. J.K.

Miklavž prinesel tudi dolgo pričakovani grb in zastavo

V sredo, 6. decembra se je sestel svet občine Žiri. Sprva ni kazalo najbolje, saj so se zapletali pri malenkostih, ki so bile tudi posledica napak pri pripravi seje, nato pa so se dokaj hitro prebili skozi vseh dvajset točk dnevnega reda.

Med drugim so obravnavali odlok proračuna za naslednje leto. Za investicije naj bi bilo namenjenih manj sredstev. V glavnem naj bi se nadaljevalo z že v preteklosti začrtanimi in dogovorjenimi deli. Več pozornosti bodo morali nameniti otroškemu varstvu, kjer so zmogljivosti še vedno premajhne. Demografska gibanja kažejo, da bosta v naslednjih letih na osnovni šoli le po dva oddelka. To pomeni, da bo potreben tehten premislek, koliko dodanih prostorov potrebujemo.

Svetniki so sprejeli tudi Odlok o komunalnih taksah. Strinjali so se, da občina Žiri nastopi kot porok za vračilo kredita, ki bo preko Stanovanjske zadruge Gorenjske iz Kranja pridobljen za nakup desetih neprofitnih stanovanj v poslovno stanovanjskem centru v Žireh. Strinjali so se tudi z osnutkom menjalne pogodbe med občino in Biljaljem. Občina bo tako za svoje potrebe pridobila okrog 280 m² prostorov v prvem nadstropju poslovno stanovanjskega centra. Vanje naj bi se preselila občinska uprava, ki sedaj za svoje prostore plačuje drago najemino. Svetniki so sprejeli tudi sklep o pristopu k projektoma, po katerih bodo žirovski podjetniki pri Gorenjskem skladu lahko koristili ugodnejše kredite in poroštva.

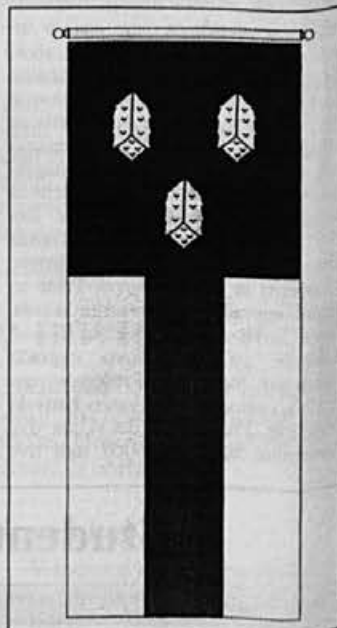

Grb – zgoraj je zelene, valovita črta bele, spodaj modre barve. Trije žiri zgoraj in lintvern spodaj so rumeni.

Najbolj pa se je svetnikom adrenalin dvignil ob sprejemu predlaganega odloka o občinskih simbolih. Nekateri svetniki se s tem vprašanjem ubadajo že drug mandat. In vedno se najde kaj, da se stvar zaplete. Tokrat ni bila težava le v izgledu, temveč, kot že nekajkrat doslej, tudi v postopkih. Predlagani grb in zastava sta bila drugačna kot tista, o katerih so se pred časom že nekako zedinili. In izgledalo je, da bo stvar zopet prišla do mrtve točke, ko so vendar nekateri, gotovo naveličani vsega, drugi pa zadovoljni s predlaganim, le dvignili roke in z zadostno večino potrdili oba simbola.

Pod točko razno so svetniki zopet natresli več vprašanj in predlogov. Že dogovorjene, a ne izve-

dene asfaltacije, kableska televizija, kažipoti, table in druge označbe, kaznovanje oziroma nadzor nad neizvrševanjem občinskih odlokov, pogrebne storitve, prostori vrta v Starih Žireh in še kaj, so bila vprašanja, ki so jih zastavljali. Na nekatere so dobili tudi odgovore oziroma zagotovila, da je reševanje v teku. Upamo, da ne bodo istih zastavljali na naslednji in še na naslednji seji. J.K.

Zastava – svetlejši del je rumen, temnejši pa moder

Žirovski abonma – Tudi na žirovskem odru predstavitev najboljših slovenskih gledališč in igralcev

DPD Svoboda in Komisija za kulturo pri občini Žiri sta sklenili, da bi nam letošnjo gledališko sezono popestrili kulturni utrip. Glede na možnost, ki jih nudi žirovski oder so skrbno izbrali štiri gledališka dela in ponudili obonma za obisk teh predstav. In izgleda, da so zadeli »žebljico na glavico«, saj so bile karte razprodane. 24. novembra je bila prva predstava. Stalna igralka drame Saša Pavček je nastopila z monokomedijo Marjana Tomšiča Bužec on, bušca jaz. Saša Pavček je navdušila. Še tisti, ki so nekoliko dvomili, da lahko le en igralec več kot uro zabava toliko gledalcev, so kaj hitro ugotovili, da so se motili. Navdušen aplavz in nasmejani obrazci po končani predstavi, so pričali, da smo Žirovci videli predstavo, ki je bila vredna ogleda.

In enako navdušenje je v dvorani zavelo 8. decembra, ko je s predstavo zaključil precej številčnejši zbor Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja, ki je zaigralo komedijo Vinka Mödendorferja, Vaja zboru. Komaj čakamo tretjo predstavo! J.K.

Saša Pavček v vlogi Luče. Kdo si ti? Ma kaj boš tudi ti šla zgubljavati pamet zaradi moških?

Kolofon

»DELO-ŽIVLJENJE« je glasilo Alpine, d.d., Žiri. Ureja ga uredniški odbor: Jana Erzožnik, Slavko Kristan, Jana Peternel, Ivo Pivk, Rada Žakelj, Jožica Kacin – glavna in odgovorna urednica. Fotografije: J. Kacin. Naklada: 2.200 izvodov. Tisk: Gorenjski tisk, Kranj